

ZPRAVODAJ

městyse Nedvědice

číslo 2 ročník 15 červen 2021 zdarma

*Magnólie u obchodního domu
Foto: Archiv KPK*

SLOVO STAROSTY	3
ZPRÁVY Z RADNICE	4
Informace z jednání zastupitelstva městyse	4
Informace z jednání rady městyse	4
ZPRÁVY Z KOMISÍ	4
Výstava obrazů Aloise Lukáška	4
Výzva Komise pro komunikaci	4
Nakládání s odpady	5
Uklidíme Česko, uklidíme Nedvědice	6
Kultura žije	7
SPOLEČENSKÁ KRONIKA	7
Vzpomínka na Jaromíra (Míru) Mitáše	8
Šel životem se vztyčenou hlavou	8
SPOLKY A ORGANIZACE	8
Myslivost na Nedvědicu	8
Místní organizace Českého zahrádkářského svazu informuje	9
HISTORIE	10
Vilém II. z Pernštejna a na Helfštejně	10
Vilém II. z Pernštejna a současnost	11
ZDRAVÍ	12
Lékárnička na cesty	12
Fyzioterapie a postcovidový syndrom	12
15 let na cestě jógy v Nedvědicích	13
PŘÍRODA	13
Létající viagra	13
Myslíme (eko)logicky	14
TAJUPLNÉ BYLINKY... známé i neznámé	14
Smetanka lékařská	15
Kotvičník zemní	15
CESTOVÁNÍ	16
Nepál, trek k Mt. Everestu v obrazech	16
Shetlandy – Nejsevernější území Spojeného království	17
ZAJÍMAVOSTI Z OKOLÍ	18
Revitalizace kostela Povýšení svatého Kříže v Doubravíku	18
První písemný doklad Lískovce	19
Není jáma jako Jama	20
Skoro doma, skoro škola	20
Když se spojí skvělý tým, jde práce sama od ruky	21
Naděje v hospicové péči	22
RŮZNÉ	22
Stručný vývoj hudebních nástrojů	22
ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA	23
Úvodní slovo ředitelky školy	23
Skutečně zdravá škola	23
Žáci reprezentují naši školu	24
Digitalizace a digitální gramotnost žáků, rodičů a pedagogů	24
Básničky žáků	24
Projektový den – Den Země 2021	25
Distanční výuka v páté třídě	25
Umíš si poradit?	25
Co se děje u čtvrtáků?	26
Novinky z mateřské školy	27

Zpravodaj městyse Nedvědice

Vydává: Městys Nedvědice
www.nedvedice.cz

Evidován pod číslem MK ČR E 17302

Tisk: Tiskárna UNIPRESS s. r. o.
Žďár nad Sázavou

Redakcí je pověřena Komise
pro komunikaci.

Adresa redakce:
Úřad městyse Nedvědice
Nedvědice 42
592 62 Nedvědice

Tel.: 566 566 134

Redakce si vyhrazuje právo výběru
a úpravy příspěvků, nevyžádané
příspěvky se nevracejí.

Dotazy a příspěvky vítáme
na e-mailu: zpravodaj@nedvedice.cz.

Vychází čtyřikrát ročně nákladem
800 ks.

**Uzávěrka příspěvků do čísla
03/2021 je 25. 8. 2021.**

Milí spoluobčané,
v úvodním slově se vždy chci věnovat nejdůležitějším věcem z dění v obci. Bohužel dnes ale musím začít jiným tématem. Jsem přesvědčený, že veřejné osvětlování ničemu neprospívá, naši obec nikam neposouvá a nás všechny pak stojí hodně sil a energie, které bychom rádi využili lépe a efektivněji ve prospěch nás všech. Nepravdy, polopravdy a překrucování, jež se objevily v tištěné podobě v našich schránkách, si mou reakci bohužel vyžadují! Náš pohled založený na faktech, ne domněnkách najdete vloženy ve Zpravodaji. Věřím, že kdo si chce udělat o uvedené ceně obrázek, podklady najde. Je logické, že jsme lidé různých názorů a můžeme mít na věci jiný pohled. Nikdy bychom se však nesnížili ke zveřejňování informací, které jsou založeny na nepravdě a mohou negativně zasáhnout do chodu obce. Koho dění kolem zmíněné kauzy nezajímá nebo si nechce kazit náladu, ať text vložený do Zpravodaje vyhodí. Více už se k tomu nebudeme vracet.

Nyní bych se chtěl věnovat podstatnějším věcem souvisejícím s životem v naší obci. To vnímám jako zásadní, proto jsem byl Vámi občané zvolen stejně jako další pracující zastupitelé. Důležitá je pro nás taková práce, která posouvá obec kupředu. Rád bych Vám v tuto chvíli poskytl stručné informace o tom, čemu se v poslední době s radními i se třemi skvěle fungujícími komisemi věnujeme:

- **Rekonstrukci dětského hřiště u obchodního domu** – zde jsou práce, které byly z větší části financované z dotačních prostředků, skoro hotové.
- **Rekonstrukci kanalizace a vodovodu na Nové Čtvrti** etapa III – zde práce stále probíhají, dokončení očekáváme v měsíci červnu. Na tuto etapu naváže rekonstrukce kanalizace a vodovodu etapa II v téže lokalitě, ta bude dokončena koncem měsíce září. Obě zmíněné rekonstrukce jsou spolufinancovány Svazem vodovodů a kanalizací Žďársko ve výši 70 %.
- **Jedlé zahrádě** v prostoru mezi dětským hřištěm a areálem bývalého zimního

stadionu – dokončujeme přípravné práce pro realizaci, kterou očekáváme na podzim letošního roku.

- **Výsadbě veřejné zeleně** – podařilo se nám získat další dotaci ve výši bez mála 100 % očekávaných nákladů. Realizaci očekáváme na podzim letošního roku.
- **Rekonstrukci historického domu čp. 32** – s ohledem na očekávané náklady na dokončení (přibližně 15 mil. Kč) se snažíme nalézt vhodné financování.
- **Rozšíření hřbitova** – s ohledem na očekávanou finanční náročnost hledáme vhodné způsoby financování.
- **Revitalizaci okolí obchodního domu** – máme podanou žádost o stavební povolení tak, abychom mohli hledat vhodné dotační financování.
- **Rekonstrukci areálu bývalého zimního stadionu** – máme zpracovanou dokumentaci pro územní řízení, žádost o schválení se projednává.
- **Rekonstrukci/rozšíření vodovodu u fotbalového hřiště** – potřebná dokumentace se zpracovává.
- **Rekonstrukci/rozšíření kanalizace Žlíbky II** – provedli jsme anketu u majitelů dotčených nemovitostí, nyní

pracujeme na přípravě potřebné dokumentace.

- **Rekonstrukci zdravotního střediska** – pracujeme na přípravě studie a souvisejícího investičního záměru.
- **Opravě místních komunikací a chodníků** – pracujeme na pasportu místních komunikací a chodníků, hledáme vhodné financování, menší projekty realizujeme svépomocí.

Neměl bych opomenout kulturní a společenské akce, kterých bylo před pandemií připraveno velké množství. Komise kulturní a sportovní se je nyní snaží opět rozběhnout. Nejmladší komise pro komunikaci odvedla výbornou práci při tvorbě nových webových stránek, zavedení mobilní aplikace Hlášení rozhlasu a vydávání Zpravodaje.

Koncem měsíce května proběhlo druhé jednání výběrové komise na obsazení pozice ředitele/ředitelky ZŠ a MŠ Nedvědice. Jak již bylo prezentováno, důvodem vyhlášení konkurzu bylo končící funkční období paní ředitelky. Do konkurzního řízení se přihlásili dva uchazeči. Nejvhodnější kandidátkou se podle doporučení konkurzní komise stala současná paní ředitelka Mgr. Eva Šimečková.

Na závěr bych chtěl upřímně poděkovat MUDr. Petru Bohanesovi za dlouholetou práci, kterou pro místní občany vykonával. Nemalou měrou se o chod ordinace praktického lékaře starala také zdravotní sestra paní Jana Bohanesová, i jí patří můj vřelý dík.

Co mne v tuto chvíli trápí nejvíce je, že se i přes intenzivní a opakované snahy doposud nepodařilo za pana doktora nalézt náhradu. Věřím však ve zdárný výsledek, ze všech sil se budu snažit i nadále tuto záležitost řešit.

Dovolu mi popřát Vám všem sluncem prohráté léto. Pokud se nechystáte na dovolenou na začátku července, přijměte, prosím, srdečné pozvání na Slavnosti Pernštejnského panství. Rád se s Vámi všemi uvidím!

Petr Konečný

Rekonstrukce kanalizace a vodovodu Nová Čtvrť

Dětské hřiště po rekonstrukci
Foto: Petr Konečný

Rekonstrukce kanalizace a vodovodu Nová Čtvrť
Foto: Petr Konečný

ZPRÁVY Z RADNICE

Informace z jednání zastupitelstva městyse

Od posledního vydání Zpravodaje zasedalo Zastupitelstvo městyse Nedvědice 21. 5. 2021 a projednalo následující záležitosti:

ZMN schválilo

1. Smlouvu o příspěvku a zajištění dotačního řízení ve věci spolufinancování sociálních služeb v síti ORP Tišnov pro rok 2021.
2. Uzavření dohody o provedení práce s p. Dočekalem na pozici pokladník a obsluha parkoviště.

ZMN vzalo na vědomí

1. Rozpočtová opatření číslo 3/2021, 4/2021, 5/2021.
2. Zprávu nezávislého auditu společnosti KTS EKOLOGIE, s. r. o.
3. Průběh jednání k vyřešení pohledávky za nájem bytu z roku 2009–2010.

ZMN neschválilo

1. Zveřejnění záměru prodeje a neschválilo prodej části pozemku p. č. 80/49 v k. ú. Nedvědice pod Pernštejnem.

Petr Konečný

Informace z jednání rady městyse

Od posledního vydání Zpravodaje zasedala Rada městyse Nedvědice celkem 7x a projednala následující záležitosti:

RMN schválila

1. Rozpočtová opatření číslo 3/2021, 4/2021, 5/2021.
2. Kritéria pro přijímání dětí do MŠ pro školní rok 2021/2022.
3. Odpisový plán ZŠ a MŠ Nedvědice.
4. Účetní závěrku za rok 2020 ZŠ a MŠ Nedvědice.
5. Převod hospodářského výsledku za rok 2020 ve výši 456 212,43 Kč do rezervního fondu ZŠ a MŠ Nedvědice.
6. Převod částky 149 919 Kč z rezervního fondu do investičního fondu ZŠ a MŠ Nedvědice za účelem nákupu elektrického kotle do kuchyně.

7. Pronájem sokolovny panu Sedláři v termínu 29. 7. – 1. 8. 2021 a zároveň promíjí nájemné.
8. Pronájem sokolovny Nadačnímu fondu VRBA dne 9. 10. 2021 a zároveň promíjí nájemné.
9. Pronájem sokolovny Nadačnímu fondu VRBA dne 12. 2. 2022 a zároveň promíjí nájemné.
10. Smlouvu o poskytování služby s firmou URBITECH s. r. o. na poskytování služby Hlášení rozhlasu.cz.

RMN jmenovala

1. Konkurzní komisi k provedení konkurzního řízení na obsazení pracovního místa ředitele/ředitelky Základní školy a Mateřské školy Nedvědice, okres Brno-venkov, příspěvkové organizace.

Petr Konečný

ZPRÁVY Z KOMISÍ

Výstava obrazů Aloise Lukáška

Vážení spoluobčané, letos v říjnu uplyne 110 let od narození sloužilého umělce, akademického malíře Aloise Lukáška. Chtěli bychom osobnost a tvorbu našeho nedvědického spoluobčana připomenout výstavou obrazů, kterou bychom rádi uspořádali s Vaší laskavou pomocí. Můžete-li zapůjčit obraz/y ve Vašem vlastnictví, kontaktujte prosím telefonní číslo městyse Nedvědice 566 566 132, popř. využijte e-mail matriky: kincova@nedvedice.cz.

Děkujeme za Vaši spolupráci a vstřícnost. Doufáme, že připravíme důstojnou vzpomínku na Mistra A. Lukáška.

Termín výstavy v rámci Slavností Pernštejnského panství:
2. – 18. července 2021.
Příjem obrazů v termínu od 14. do 25. června 2021 na radnici, bezpečnost zajištěna.
Dotazy směřujte na telefon 724 381 885, detaily o výstavě budou plakátovány.

*Libuše Císařová
za Komisi kulturní a sportovní*

Výzva Komise pro komunikaci

Vážení spoluobčané, rádi bychom na nových webových stránkách obce vytvořili záložku Služby a firmy, ve které bychom zdarma uváděli kontakty na soukromé podnikatele či firmy z Nedvědice (popř. blízkého okolí). Součástí kontaktu by byly: jméno/název

firmy, hlavní náplň práce a přímý kontakt (telefonní, e-mailový, webový, popř. otevírací doba).

Touto cestou bychom chtěli oslovit všechny zájemce, aby nás neváhali kontaktovat na e-mailu: zpravodaj@nedvedice.cz, veškeré Vaše dotazy rádi zodpovíme.

Naším cílem je podpořit místní podnikatele a zároveň pomoci usnadnit hledání kontaktů zdejšími občanům. Děkujeme předem za Váš zájem!

Komise pro komunikaci

Uzávěrka pro zasílání fotografií do kalendáře Mikroregionu Pernštejn

Vážení spoluobčané, ještě do 30. června 2021 máte možnost zaslat na e-mail: info@pernstejnsko.cz svoje zdařilé fotografie z Nedvědice i přilehlého okolí. Připomínáme ještě technické parametry: velikost vyšší než 1 MB, minimální rozlišení 1 000 x 1 000 pixelů a správné zaostření v provedení na šířku.

Kompostéry – informace pro občany

DSO Tišnovsko sděluje, že z důvodu vysoké administrativní a časové náročnosti schvalovacího řízení budou kompostéry k dispozici pravděpodobně v listopadu 2021.

Nakládání s odpady

„Odpady jsou problém!“ Tuto větu slyšíme stále a ze všech stran. Jak má s touto informací naložit člověk, který se o problém s odpady nezajímá do takové hloubky, aby tomu beze zbytku rozuměl? Návod pro ty, kteří se chtějí chovat zodpovědně, ale přesto nechťejí studiu odpadové problematiky věnovat mnoho času, je v Nedvědici snadný: Je třeba nepřestat třídít odpad podle základního rozdělení, ke kterému máme v naší obci podmínky – sklo, plasty, papír, bioodpad, oleje z domácností. Je velmi potěšitelné, že většina našich občanů se naučila skvěle třídít a přemýšlí i o tom, jak zmenšit objem vyhazovaného odpadu tak, aby se ho do nádob vešlo co nejvíce. Stále však máme v této oblasti rezervy: Musíme mít na paměti, že **papír** má být svázan, případně složen do krabic, aby při manipulaci s nádobami nelétal po okolí. Obaly z **plastu a hliníkové plechovky** je nutno vyhazovat do pytlů samostatně, sešlápnuté, ale nerozlámané. Do velkoobjemových kontejnerů na **bioodpad** můžeme dávat dužnaté větvičky do 30 cm délky. **Oleje z domácností** se do sběrných nádob umísťují v dobře

uzavřených PET lahvích nebo nápojových kartonech. Nevytríděný odpad dáváme do popelnic, ale všichni bychom se měli snažit, abychom ho vyprodukovali co nejméně. Řešením, které jako jednotliví občané příliš neovlivníme, může do budouc-

na být návrat k prodeji nápojů ve vratných obalech nebo inovace v podobě nakupování v bezobalových obchodech.

Zajímavosti nejen o obalech

Sklo (stejně jako hliníkové plechovky) lze recyklovat stále dokola a jeho kvalita se nezmění. Sklo je nejzdravější obal na potraviny a nápoje. Produkty v něm zůstávají čerstvé a uchovávají si po dlouhou dobu svoji chuť. Na rozdíl od jiných obalových materiálů je sklo nepropustné a do výrobku neuvolňuje žádné látky, stejně tak zabraňuje průniku látek do výrobku zvenčí a nic nepropouští ven. Obaly vyrobené ze skla nepotřebují žádné chemické úpravy vnitřních stěn k tomu, aby ochránily obsah. Sklo nepropouští plyny. To znamená, že ve skleněných lahvích si minerální voda uchová velmi dlouho obsah oxidu uhličitého. Také proto je minimální trvanlivost vody v PET lahvích asi o 40 % kratší než u minerální vody v lahvích ze skla. (Je ironií, že snad jedinou minerálkou, kterou si můžeme koupit ve skleněné lahvi, je Vincentka.)

Plasty mají mnoho podob, tvarů a velmi často i rozdílné složení. Liší se tak i požadavky na jejich třídění a recyklaci. Používáme je často a rádi, protože je to praktické a pohodlné. Zároveň je to však velmi nešetrné k životnímu prostředí. Proto nám nezbyvá nic jiného, než vše důsledně třídít. Recyklace plastů nebývá technologicky příliš náročná, ale je vyžadována vysoká kvalita vstupních surovin.

Všechno o plastech si můžete přečíst v seriálu *Plastivěda*: <https://www.samosebou.cz/2019/07/30/samosebou-cz-predstavuje-serial-o-plastech-plastiveda/>.

Co se děje s plasty poté, kdy je ve žlutých plastových pytlích odvezou pryč, najdete tady: <https://www.samosebou.cz/2020/03/31/jaka-je-cesta-plastoveho-odpadu/>.

Blanka Dračková
za Komisi životního prostředí a stavebnictví

Zdroj: <https://www.samosebou.cz/>

Foto: Blanka Dračková

Je to několik desetiletí, kdy se většina návštěvníků lesa řídila tímto pravidlem: **Všechno, co s sebou neseš, si musíš přinést zpět domů.** Zdá se, že už toto pravidlo neplatí...

V sobotu 15. 5. 2021 se v Nedvědicích uskutečnila akce s názvem Uklidme Česko, kterou pořádaly městys Nedvědice a Komise životního prostředí a stavebnictví. Téměř každý z nás registruje, že odpady jsou v dnešní době téměř všude a mají různorodý charakter. Letos měla akce atraktivní podobu. Každý účastník dostal odměnu a byl zařazen do slosování o voucher do restaurace. Představte si, že první cenu vyhrál pan starosta, ale zřekl se jí, a tak si cenu odnesla žákyně místní základní školy. Přišlo asi 60 občanů. Hojné zastoupení měla naše radnice v čele s panem starostou a oběma místostarosty. Letos přišel i velký počet dětí, a to bylo dobře. Každý malý pomocník dostal za odměnu zmrzlinu z cukrárny Milena.

Úklid probíhal v čase od 9.00 do 15.00 hod. a start si mohl každý vybrat podle potřeby. V průjezdu historického domu čp. 32 byla naplánována trasa a šlo se na to. Trasy byly přizpůsobeny jak maminkám s kočárky, tak i zdatným sportovcům.

Některá místa v Nedvědicích byla z hlediska množství odpadků velmi exponovaná. Jednalo se například o dětské hřiště, okolí obchodního domu nebo prostor u splavu. Někteří šli trasy dokonce dvě, a za to jim patří velký dík!

Plasty bezesporu tvořily největší podíl mezi odpady, a to není dobrá zpráva. Velké

množství odpadků bylo nalezeno na Nové Čtvrti, kde se opravoval nový signalizační vlakový přejezd. Bylo patrné, že se jedná o odhozený materiál ze stavby.

Setkání po absolvování tras byla velmi emotivní. Malé děti se ptaly rodičů: *Jak je možné, že se našlo tolik odpadků? Jak je možné, že jsou odpady všude? Proč tam vlastně jsou?* Z pohledu rodičů to bylo pro děti poučné a zaznělo, že děti po této zkušenosti těžko odhodí odpady do přírody. Dospělí kroutili nevěřičně hlavami nad množstvím sesbíraného odpadu. Součástí byla tabule vzkazů. Ano,

je z ní patrné rozhořčení, příčina byla jasná – odpady byly všude.

Nakonco ale všichni odcházeli spokojeni s pocitem, že hodina, dvě, tři nebo čtyři, které věnovali úklidu, byla dobrá investice a vlastně to byla maličkost!

60 lidí bylo skvělé číslo, ale doufáme, že na podzim se počet zúčastněných zdvojnásobí! Přijďte?

Klára Pytlíková

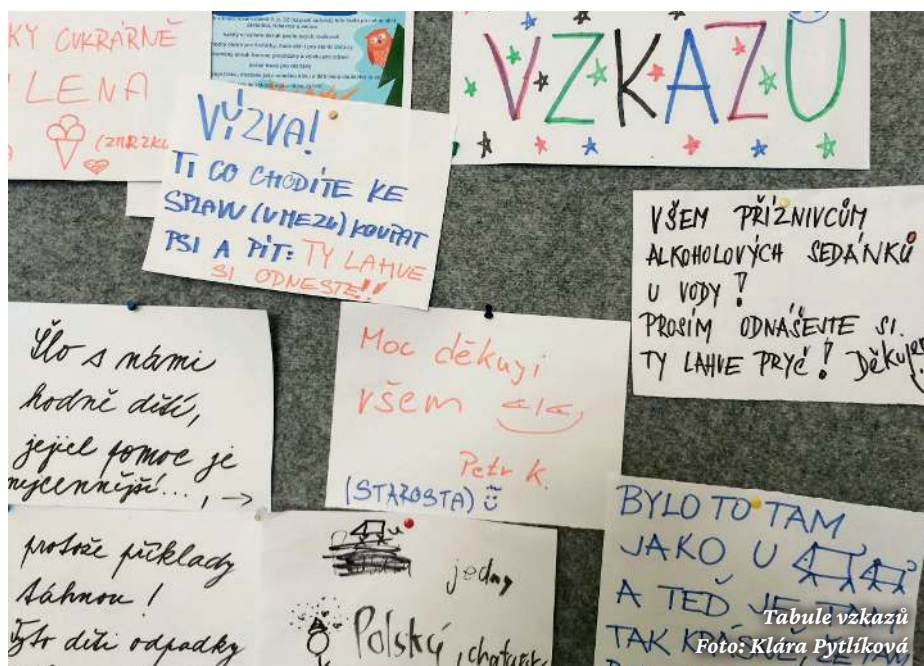
Odvážlivci, kteří se vydali uklízet ke splavu.
Foto: Klára Pytlíková

Jeden z nejtěžších úlovků
Foto: Blanka Dračková

Organizátorky akce
Klára Pytlíková a Jana Mokrá
Foto: Blanka Dračková

Tabule vzkazů
Foto: Klára Pytlíková

Skupinka účastníků v ranních hodinách
Foto: Blanka Dračková

Foto: Klára Pytlíková

“...A po těžkých noci přijde, přijde hezký ráno...” zpívají Nedvědi v jedné ze svých písní. Mám takový pocit, že i my v Nedvědici bychom se mohli začít pomalu dívat optimisticky do života v obci a vyhlížet nějakou z plánovaných kulturních nebo sportovních akcí.

Nejprve mi dovoluete vrátit se k jubilatům, kterým jsme osobně přáli v posledním čtvrtroce. Navštívili jsme celkem čtyři oslavence – paní Drahomíru Goliášovou a Jaroslava Hriadelovou a pány Antonína Fojtíka a Vladimíra Čermáka. Tato setkání bývají vždy velmi příjemná – jména se mění v konkrétní tváře a osoby, jejich příběhy a náhled na život kolem nás. Vždy máme dobrý pocit, když můžeme s lidmi posedět, povyprávět a vzájemně sdílet své názory, vzpomínky i pocity.

Blahopřání paní Drahomíře Goliášové

Vzhledem k tomu, že situace stále ne-
přála společenskému životu rozjet se na-
plno, dovoluete mi zde pár poznámek k ak-
cím, které jsou teprve před námi. Ráda
bych Vás pozvala na koncert pěveckého

Blahopřání paní Jaroslavě Hriadelové

sboru Tucet, který přijede 26. 6. 2021.
Koncert se uskuteční v domě čp. 32
v 18 hodin – těšíme se na další skvělý hu-
dební zážitek! Sledujte, prosím, pečlivě
i kalendář akcí na další půlrok, ať Vám nic
z nabídky městyse a spolků neunikne.

Blahopřání panu Antonínu Fojtíkovi

Blahopřání panu Vladimíru Čermákovi

Program na Slavnosti Pernštejnského
panství 2021 jsme ladili do poslední chví-
le a doufali, že se nám podaří vytvořit jej
pestrý pro všechny věkové kategorie tak,
aby si každý našel něco, co se mu bude lí-
bit. Zda se nám to povedlo nebo ne, bude
na posouzení Vás - diváků. Myslím si ale,
že letos ani nebude tak důležité, jaké ka-
pely vystoupí, kolik doprovodného pro-
gramu se podaří zajistit a zda bude nebo
nebude ohňostroj. Letos bude důležité,
kolik lidí se vrátí zpět do společenské-
ho života, kolik z Vás se zúčastní, jestli
si s Vámi budeme moci v areálu u rybní-
ka či někde ve městě vyměnit pozdrav,
úsměv, pohled... Letos to budou Slavnos-
ti o znovutevření se světu i sami sobě.
Snad se někde potkáme... Krásné léto!

Komise kulturní a sportovní

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

MNOHO RADOSTI A ŠTĚSTÍ DO ŽIVOTA PŘEJEME NAROZENÝM DĚTEM:

Ester Pečinková
Ondřej Čech
Viktorie Pilátová

BLAHOPŘEJEME!

Všem oslavencům narozeným v měsících **duben – červen** přejeme především
pevné zdraví, hodně štěstí a spokojenosti do dalších let.

70 let

Vladimír Hejčík
Miroslav Nahodil
Věra Marečková
Petr Spurný
Zdeňka Šimková

80 let

Jaroslava Hriadelová

90 let

Luboš Řádek

75 let

Jiří Daniel
Pavla Šmídová
Eva Zlochová
Miloš Štarha
Marie Vašíčková
Jana Hutařová

94 let

Drahomíra Goliášová

V období **od ledna do května** jsme se rozloučili:

Vašica František
Bednaříková Vlasta
Zloch Ivan
Procházka Vladimír

Halvová Zdena
Ondra Vojtěch
Pospíšilová Jana
Štětínová Eva

Kratochvílová Pavla
Vejrosta Robert
Šmerdová Marie
Šmerda Pavel

Havířová Regina
Křenek Marcel
Mánková Zdenka

Čest jejich památce!

Vzpomínka na Jaromíra (Míru) Mitáše

Covidová epidemie bolestně zasáhla a stále ještě zasahuje do života nás všech. Nejsmutnější příběhy se odehrávají v rodinách, kde v souvislosti s koronavirem lidé umírají.

Po komplikovaném onemocnění plic taky odešel ve věku nedožitých sedmdesáti pěti let pan Jaromír Mitáš z Býšovce.

V místě bydliště byl velmi výraznou postavou: organizoval tradiční Svatomartinské hody, patřil k vášnivým nimrodům. Byl velitelem místní jednotky dobrovolných hasičů, podílel se na pořádání hasičských soutěží dospělých i dětí v Býšovci a okolí, také je poutavě a vtipně komentoval. Členem Sboru dobrovolných hasičů byl neuvěřitelných 63 let! Většina sousedů a přátel potvrdí, že byl velmi oblíben jak mezi vrstevníky, tak i mezi mladými. Dokázal moudrým humorem spojit lidi napříč generacemi. Patřil k těm, kteří udržovali lidové zvyky, podílel na společenském dění neuvěřitelně stmeloval vesnici.

Foto: Ján Kozár

My v Nedvědicích ho máme v paměti z mnohaletého působení ve zdejší veřejném životě – především jako moderátora společenských akcí, Slavností Pernštejn-

ského panství, také hokejových bojů – např. exhibičních utkání Old Boys Nedvědice proti Kometě Brno atd. Rád a družně se s každým pobavil, byl velkým sportovním fanouškem a také velice dobrým muzikantem. Populární v celém okolí byla kapela Mustafó. „Mickův“ – jak byl nazýván – svérázný, bodrý, vtipný a vždy přátelský projev zůstane nezapomenutelný. Obdivuhodně klidná, velmi přijatelná a citlivá byla jeho smuteční rozloučení na pohřbech, proto byl zarmoucenými rodinami často oslovován.

Další rozloučení ani reportáž už Míra – bohužel – nepřipraví. Naopak příliš brzy jsme se s ním rozloučili my, nikdy nezapomeneme.

Čest jeho památce!

Komise kulturní a sportovní

Šel životem se vztyčenou hlavou

Zpráva o náhlém úmrtí pana Roberta Vejrosta, druhého nejstaršího občana Nedvědice, 13. dubna 2021 jistě vyvolala u mnoha spoluobčanů vzpomínky na léta minulá a události s jeho osobou spojené. Vždyť přišel na tento svět krátce po vzniku Československé republiky – 20. října 1924. Prožil hrůzy druhé světové války, nástup a rozvoj socialistické společnosti, její krizi

v roce 1968 i pád v roce 1989. Na všechny tyto události dokázal hledět otevřeně a bez spekulací.

V oboru textilní výroby, který odborně vystudoval, pracoval v řadě funkcí a jeho přístup a výsledky byly vždy přijímány a kladně hodnoceny. Textilní výroba byla pro Brno i Nedvědice dominantní a ve své době na vysoké úrovni. Zde všude zane-

chal Robert Vejrosta svoji stopu. Textilácké vědomosti promítl do výborné publikace *Z historie textilní výroby v Nedvědicích* vydané v roce 2005.

Kdo jsme jej osobně znali, zůstane nám ve vzpomínkách osobností jdoucích vždy se vztyčenou hlavou a s úsměvem ve tváři.

Jiří Šmíd

SPOLKY A ORGANIZACE

Myslivost na Nedvědicu

V minulosti se řídila myslivost pravidly stanovenými příslušnou vrchností. Tento stav změnila až revoluce v roce 1848. Postupně došlo ke zrušení panství jako správního území a byla vytvořena nová územní správa, jež se v průběhu let několikrát měnila. Výkon práva myslivosti náležel nejprve majetné společenské vrstvě. Znamé byly hony pořádané šlechtickou rodinou Mittrowských. Ti na svém území budovali zvláštní školky, altánky pro střelce či výhledová místa na skalách.

Záchrana srnčete před vysečením (M. Jakes)

Dodnes jsou užívány i tzv. lovecké chodníky, které byly zametány, aby praskající větvičky nerušily zvěř. V panských lesích byli kromě zajíců a koroptví i srnci a bažanti, ti se chovali v panské bažantnici v Sejků a Dolní Rožínce. Znamá byla i obora s jeleny sika u Strážce. Po vydání záborového zákona v roce 1919, který stanovil zábor pozemkového majetku nad 150 ha zemědělské půdy, musely být lesy a zemědělská půda panství Mittrowských nekompromisně rozděleny. Z této doby

jsou dochovány názvy jako Pernštejnská Vrbová či Panská Vrbová. Specifický název pro kopec Heršinka je odvozeninou z německých slov Herrn Schenk (panský dar). Pomístní názvy se vztahují i na lesy a pole sedláků, kteří měli právo vlastní honitby. Názvy se užívají dodnes hlavně při do-
rozumívání mezi myslivci, při plánování honů a jednotlivých lečů.

Podle prvního zákona o myslivosti, jenž vyšel 18. prosince 1947, mohly být zakládány honitby s rozlohou alespoň 200 ha. Vlastní honitby bylo možné tvořit až od roku 1956. Zřejmě i díky tomu vzniká honitba při závodu MEZ Nedvědice. Když byl roku 1962 přijat nový zákon, jenž mimo jiné stanovil nejmenší výměru honitby na 500 ha, došlo k rozpadu nebo sloučení menších honiteb. To byl i osud MS při MEZ, jejíž členové postupně přešli buď do MS Sejřek, nebo do MS Skorotice.

20. ledna 1963 mělo MS Sejřek společně s Borem 14 členů a výměru 943 ha. Z výroční zprávy pana Aloise Hanzlíka z Nedvědice, který byl mysliveckým hospodářem až do svého náhlého úmrtí v roce 1994, byly stavy zvěře v honitbě Sejřek velmi dobré a v druhé polovině šedesátých let ještě stoupaly. Tak například v roce 1968 bylo uloveno rekordních 320 kusů drobné zvěře. Ke sloučení s MS Skorotice dochází na ustavující schůzi 19. března 1978. Nově vzniklé sdružení s výměrou 2 060 ha má celkem 30 členů. Podle koncepce slučování honiteb k ní ještě přibyla 30. června 1979 část honitby MS Doubravník s 16 členy a tato velká honitba je vedena pod názvem MS Nedvědice. V tomto období také vzniká myšlenka postavit na základech bývalé drůbežárny v Sejřku – Mansber-

Členové MS po společné brigádě na chatě v Sejřku Mansberku
Foto: Archiv Miloše Nováčka

Zadní řada zleva: Němec F., Klemša K. st., Čech O., Zabel J., Minařík J., Klemša K. ml., Benda F., Slámečka P., Růžička L.

Přední řada zleva: Prokůpek V., Minařík Z., Nováček M., Hanzlík A., Buryšek J. st., Cídl M., Štarha J., Benda M.

ku mysliveckou chatu. Přípravné práce začaly svépomocí v roce 1978. Záměrem bylo vybudovat odchovnu bažantů zvěře a znovu odchovat dostatek bažantů pro honitbu i odchyt. Počáteční kapacita lůžnutí byla 500 bažantů. Členové sdružení se scházeli v rámci své dovolené a společnými silami stavěli víceúčelovou budovu, která by sloužila i jako klubovna pro členy sdružení. Stavba za více než 300 tisíc byla postavena za tři roky z vlastních prostředků mysliveckého sdružení.

Počátkem devadesátých let dvacátého století, po vytvoření nových honebních společenstev, došlo k odtržení doubravnické části honitby a vzniká honitba nová o výměře 1 626 ha s názvem Sejřek – Sko-

rotice. V této podobě funguje tato honitba dodnes. Výkon práva myslivosti v ní v současnosti vykonává 17 myslivců. Drobné zvěře za těch bezmála 30 roků značně ubylo a již dlouhá léta se neloví. Stavby srnčí zvěře jsou nyní asi na třetinových stavech, ale stavy černé zvěře, divočáků, se zvýšily do neúnosného stavu a způsobují všem nemalé starosti a škody. Potěšující je to, že se stálou zvěří v honitbě stala zvěř mufloní a vysoká – jelení, která zde v šedesátých letech nebyla. Dnes je snahou myslivců především pečovat o zvěř a zachovat ji dalším pokolením.

Myslivecký spolek Sejřek – Skorotice

Místní organizace Českého zahrádkářského svazu informuje

Vážení čtenáři, milí zahrádkáři, velice ráda bych Vám představila naši zahrádkářskou organizaci v Nedvědicích. I přestože jsme malá organizace, její kořeny sahají až do roku 1940, kdy vznikla první zmínka o pěstitelích a zahrádkářích v Nedvědicích. Věkově jsme organizace různorodá, ale dokážeme se spojit a i z mála vytvořit neskutečné věci. Naší hlavní činností je provoz moštárny, kde v sezóně dokážeme vylisovat až 30 000 litrů moštu. Ovšem vždy záleží na úrodě a počasí. Dále každým rokem pořádáme zájezdy, pro děti exkurze v moš-

tárně a v místní sokolovně výstavu ovoce, zeleniny a květin.

Bohužel akce, které byly plánované v loňském roce, se nemohly uskutečnit z důvodu epidemie. V letošním roce je plánován zájezd na výstavu Zahrada Věžky a do Muzea Karla Kryla. Pevně věříme, že se celá situace zlepší a v příštím roce se nám podaří uskutečnit veškeré akce, které plánujeme.

Na jednu z nich se zvláště těšíme, uskuteční se u příležitosti 81. výročí organizace. Místní sokolovna se opět rozzáří všemi barvami květin, ovoce a zeleniny.

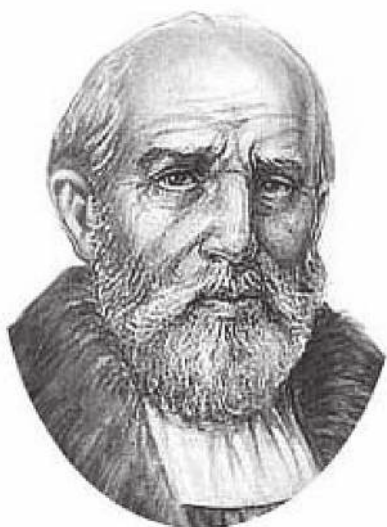
Svaz zahrádkářů Vám přeje pevné zdraví, hodně sluníčka, optimismu a spoustu výpěstků na Vašich zahrádkách.

Helena Drechslerová

Foto: Archiv Heleny Drechslerové

Vilém II. z Pernštejna a na Helfštejně

V letošním roce, 8. dubna, jsme vzpomenuli výročí 500 let od úmrtí Viléma II. z Pernštejna, který byl jedním z nejvýznamnějších moravských a českých magnátů a politiků konce 15. a počátku 16. století. Byl to vynikající hospodář a politik, za nějž moc jeho rodu dosáhla vrcholu a který významným způsobem zasáhl i do našeho kraje. Někteří historikové považují Viléma II. z Pernštejna za osobnost dosahující svým významem téměř císaře Karla IV. Zastával řadu vysokých úřadů, zejména byl komorníkem moravského zemského soudu (1475–1484), nejvyšším českým maršálkem (1483–1490) a nejvyšším královským hofmistrem (1490–1514).

Vilém II. z Pernštejna se narodil někdy po roce 1435 a dětství prožil u nás na hradě Pernštejně. Byl synem Jana II. z Pernštejna a Bohunky z Lomnice. Jeho dědečkem byl Vilém I. z Pernštejna, o kterém první písemná zmínka pochází z roku 1360. (První písemná zmínka o Nedvědici je z roku 1350).

V roce 1451, když bylo Vilémovi II. patnáct nebo šestnáct let, cestoval s královicem Ladislavem Habsburským – Pohrobkem (1440–1457) do Itálie a dělal mu doprovod. Při tom získával bojové

zkušenosti, učil se jazyky a diplomatické vystupování. Od mládí se pak s bratrem Zikmundem účastnil bojů za zájmy Jiřího z Poděbrad proti uherskému králi Matyášovi Korvínovi. Později podporoval Vladislava Jagellonského ve sporu o český trůn proti uherskému králi. Když v roce 1473 jeho bratr Zikmund a v roce 1475 také Vilémův otec Jan zemřeli, stali se vlastníky rodového panství Vilém a jeho bratr Vratislav I. z Pernštejna. O Vratislavovi I. je v historických pramenech jen velmi málo zmínek, přesto patřil k významným členům rodu. Byl komorníkem brněnského zemského soudu, poté nejvyšším komorníkem a v letech 1494–1496 moravským zemským hejtmánem. Za ženu si vzal Ludmilu z Kunštátu, dceru Jana Heralta z Kunštátu a Johanky z Kravař, s níž vyženil hrad Plumlov s městečkem, městečka Prostějov, Kostelec na Hané a mnoho vesnic. Krátce na to koupil hrad Drahotuše a města Přerov a Hranice na Moravě. Rozšířil tak rodové panství Pernštejnů o velký majetek, který po jeho smrti v roce 1496 připadl Vilémovi. Vratislav totiž zemřel jako bezdětný a je pohřben v rodinné hrobce v Doubravníku.

Po uklidnění vztahů mezi Vladislavem II. Jagellonským a Matyášem proto mohl českému králi půjčovat značné částky, a tak si vytvořit příznivé podmínky pro své majetkové aktivity v 80. a 90. letech. Díky sňatku s Johankou z Liblic získal značné jmění, a roku 1475 si tak mohl koupit hrad Helfštejn a začal se psát Vilém z Pernštejna a na Helfštejně. Od roku 1491 začala Vilémova expanze do východních Čech, kde postupně získal panství Pardubice, Kunětickou horu, Potštejn, Rychnov nad Kněžnou, Rychmburk, Lanškroun, Holice, Dašice a další statky. Měl v plánu si z pardubického hradu vytvořit své reprezentační sídlo, aby měl blíže do Prahy, kam musel často dojíždět za výkonem svých funkcí. Původní hrad proto nechal přestavět v letech 1492–1511 na skvostný pozdně gotický opevněný zámek. Roku 1503 koupil na Moravě panství Tovačov a Kojetín. Kromě toho měl v zástavním majetku další statky, např. Třebíč nebo panství Hluboká v jižních Čechách. Na všech svých statcích byl k poddaným laskavý a spravedlivý, snižoval robotní břemena a všem poskytoval náboženskou svobodu. Jeho manželka Johanka z Liblic byla ochránkyní Jednoty českých bratří.

Podporoval řemesla, živnosti a obchod, rozvoj zemědělství a hornictví. Ze svých hospodářských výnosů se snažil zvelebovat panství a investoval do rozšiřování i oprav svého rodového majetku. Vilém II. sice přestal bydlet na Pernštejně, a pokud nebyl u dvora, pobýval hlavně v Pardubi-

cích, jež se staly „hlavním perštejnským městem“, ale na Pernštejn nezapomněl. A tak hrad nestihl osud mnoha jiných středověkých panských sídel – zpustnutí a ruiny. Ve své závěti poručil dědicům, aby na troskách doubravnického kláštera vystavěli kostel, kde si přál být pochován. Hrad měl části vymezené posádce, úřednictvu a pánům, pokud zde pobývali. Renesanční styl na Pernštejn přinesli patrně Italové. Materiál k těmto náročným pracím poskytoval výborný bílý nedvědicí mramor. Ten byl základním stavebním materiálem i pro stavbu doubravnického kostela a perštejnské hrobky. Zasluhou Jana z Pernštejna, který splnil otcovu poslední vůli, zde vznikl jeden z našich nejpozoruhodnějších kostelů pozdní gotiky. Náhrobní kameny Viléma II. a Jana jsou dnes zasazeny do chrámové zdi.

Připomeňme nyní významné historické události, které jsou se jménem Viléma II. z Pernštejna a na Helfštejně spojovány. V roce 1491 zakoupil Vilém II. z Pernštejna společně s panstvím Pardubice i Kladruby nad Labem, kde byla obora, v níž v jeho době začíná chov koní. Ten se stal světově významným a Národní hřebčín v Kladruzech nad Labem je jedním z nejstarších hřebčínů na světě. Zároveň je domovem nejstaršího původního českého plemene koní. Všude se uvádí, že se chovu koní v Kladruzech nad Labem věnovali již Pernštejnové.

Jiný základ položil Vilém II. z Pernštejna, tentokrát na Moravě, a dodnes z něj máme radost. Dne 4. července 1518 udělil Vilém z Pernštejna jednatřiceti prostějovským domům právo vyrábět slad, vařit a prodávat pivo. Jedním z těchto domů měl být i dům U Zeleného stromu, a to je obrovský pojem, chloubou města Prostějova! Zde se začal pálit destilát ze rži (žito je moravský rež, odtud režná) a Prostějovská Starorežná byla na světě! Zase byli na jejím počátku Pernštejnové.

Desky zemské brněnské.
erf Viléma z Pernštejna (1480)

Další činností, ve které Vilém II. mimořádně vynikal, bylo rybníkářství. Jeho největší rozmach u nás proběhl v době po husitských válkách. Ve zrušené zemi bylo mnoho míst, kde se dalo vybudovat vodní dílo poměrně rychle, bez větších investic, a hlavně s poměrně málo lidmi. Chov a vývoz ryb do zahraničí se tehdy stal obživou pro mnoho lidí. Kapři se vyváželi především do bohatých německých zemí, například do Linze, Norimberku, Drážďan či Míšně. Jejich prodej byl jedním z hlavních zdrojů Vilémových financí, uvádí se, že až 70 %. Peněžní hotovost, investovaná do stavby vodních děl a následného chovu a prodeje ryb, přinášela mnohem vyšší zhodnocení než jiná podnikání. Vilém II. z Pernštejna se na rozdíl od jiných šlechticů snažil vytvořit kompletní výrobní soběstačnost rybaření, tedy od plůdku až po tržní kapry.

Rybníční soustava, kterou vybudovali Pernštejnové na přelomu 15. a 16. století, byla velkolepá. Počet jejich rybníků mohl dosahovat 250. Desítky rybníků se nám jako pernštejnské dědictví zachovaly dodnes. Jak uvádí Karel Skalník, v našem

okolí nechal Vilém II. z Pernštejna zbudovat rybníky Domanínský, Skalský, Zuberský, v Meziboří a další. Zajímavý je doklad, že poddaní na Pernštejnském panství a zřejmě na všech Vilémových panstvích, měli poddanskou povinnost vozit ryby. Jan Tenora ve Vlastivědě moravské uvádí, že roku 1515 osvobodil Vilém z Pernštejna poddané ze vsi Býšovec od bezplatného vožení panských ryb.

Pro poznání historie Nedvědice je důležitý vývoj zástavby městečka. Zásadní věc, která ovlivňovala původní uspořádání naší obce, je právě rybník, jehož stavba spadá do zmíněného období Viléma II. z Pernštejna na přelomu 15. a 16. století. Jeho původní rozloha byla o hodně větší. Postavena byla tehdy soustava tří rybníků. Všechny byly napájeny říčkou Nedvědičkou. První byl v podhradí v místech dnešní krásně revitalizované vrchnostenské zahrady. Druhý byl pod novým hradním parkovištěm. Jeho hráz je tam patrná dodnes. Třetím a hlavním byl náš obecní rybník, nebylo by špatné říkat mu „Vilémův rybník“. V době jeho náročné výstavby stály většinou dřevěné domky na dnešním „městečku“ mezi říčkou Nedvědičkou a kostelem s několika domky po obou stranách cesty směrem ke Kovářově. Kostel s knězem a farou na místě současného kostela sv. Kunhuty zde již byl. V Monumenta Vaticana (listinách uložených v tajném vatikánském archivu) je v Nedvědici uváděn roku 1401. U kostela se nacházel i hřbitov. Jinde domky v Nedvědici nebyly. Směrem k Doubravníku byla osada u panského dvora Klečany, osada u kostela a tvrze v Černvíru.

Nedvědičský rybník má více jak polovinu obvodu vytvořenou umělou sypanou hrází. Především ze strany dnešního „Křčína“ se jednalo o rozsáhlou zemní práci, při níž bylo koryto Nedvědičky prohloubeno, narovnáno a posunuto ke svahu (k dnešnímu kolejišti). Vytěžená zemina byla vložena do budované hráže. Rybník byl širší s velkým obloukem směrem k dnešní škole, kudy vedla jen úzká cesta k Pernštejnu. Rybník byl i delší a končil poblíž dnešní restaurace Pod Pernštejnem. Je dobře, že rybník nebyl vysušen a nestal se polem, jak dokládá i první mapa nedvědičského katastru. Zůstává pro nás nejen vzpomínkou na Viléma II. z Pernštejna, ale dále slouží k rybaření.

Jistě bychom rádi pokračovali ve výčtu významných kroků Viléma II. z Pernštejna a na Helfštejně ve vztahu k Nedvědici. Přivítáme proto připomínky a doplnění z řad našich čtenářů.

Jiří Šmíd

Ke zpracování tohoto článku jsem použil především literaturu historiků prof. PhDr. Petra Vorla, CSc., doc. PhDr. Jaroslava Teplého, CSc., PhDr. Evy Škrabalové a Karla Skalníka z Bystřice nad Pernštejnem.

*Obrazky: www.epochaplus.cz, www.vyzi-vaspol.cz, *Páni z Pernštejna – vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy**

Vilém II. z Pernštejna a současnost

Spojovat Viléma II. z Pernštejna se současností možná vyvolá podiv. Vedou nás k tomu důvody, se kterými bych Vás rád seznámil. Vilém II. z Pernštejna zemřel 8. dubna 1521 ve své rezidenci v Pardubicích. Stejně jako jeho předkové byl pochován do rodové hrobky v kostele Povýšení svatého Kříže v Doubravníku.

Se jménem tohoto významného šlechtice se můžeme setkat i jinde ve světě. V roce 2015 byla vydána velká dolarová mince tichomořského ostrovního státu Niue. Na jedné straně je vyobrazena nynější **britská královna Alžběta II.** a na druhé straně Vilém II. z Pernštejna. Jakkoliv se to zdá neskutečné, důvod je prostý. Vilém II.

je přímým předkem královny v 17. generaci a královna se k němu hrdě hlásí.

Manžel královny Alžběty II. a člen britské královské rodiny, **Jeho královská Výsost princ Philip, vévoda z Edinburghu**, byl také praprotkem Viléma II. z Pernštejna v 17. generaci. Narodil se 10. června 1921 ve vile Mon Repos na ostrově Korfu v Řecku. Během druhé světové války sloužil u britského Královského námořnictva. 20. listopadu 1947 se oženil s jednadvacetiletou korunní princeznou Alžbětou II. Jako manžel královny si získal velkou oblibu po celém světě. Dožil se téměř sta let. Princ Philip zemřel 9. dubna na hradě Windsor ve Velké Británii, tedy 500 let a jeden den po úmrtí Viléma II. z Pernštejna.

Jiří Šmíd

V článku bylo využito poznatků Karla Skalníka.

Mince Vilém II. – avers

Mince Vilém II. – revers

Lékárnička na cesty

Při balení na dovolenou bychom rozhodně neměli zapomínat na přichystání "cestovní lékárničky". Nechceme samozřejmě, aby tato lékárnička zabrala příliš mnoho cenného místa v našich zavazadlech, ale na druhou stranu je lepší se připravit na běžné zdravotní obtíže, které nás mohou na cestách postihnout.

Složení lékárničky zcela jistě ovlivní délka pobytu a také místo, které plánujeme navštívit (respektive dostupnost zdravotní péče v daném místě), a také způsob, jakým plánujeme dovolenou trávit. Zejména při cestách do zahraničí se nelze úplně spoléhat na to, že si vše potřebné můžeme dokoupit na místě. Léky se často jmenují jinak, mohou mít rozdílné dávkování anebo nás může nemile překvapit i to, že léky v Česku volně prodejné, mohou být v dané zemi na lékařský předpis. Obsah lékárničky se zcela jistě bude lišit i podle toho, zda cestují pouze dospělí nebo i děti (případně těhotné ženy). Přesto existují určité obecné zásady, které je dobré dodržovat.

A co by tedy měla cestovní lékárnička (kromě dostatečného množství léků, které pravidelně užíváme) obsahovat?

I v letních měsících může cestovatele potrápit nachlazení, proto je dobré mít v lékárničce přípravky na bolest v krku, rýmu, případně i kašel. Do lékárničky si, pokud možno, přibalte i teploměr (raději digitální, který je odolnější než skleněný). Pro případ zvýšené teploty či horečky bychom rozhodně neměli zapomenout na léky potřebné ke snižování teploty – buď na bázi paracetamolu, nebo s obsahem ibuprofenu. Ten má širší využití a lze ho s úspěchem využít i při potlačení bolesti (např. zubů, hlavy, zad apod.). Na trhu je k dispozici i řada dalších volně prodejných léků na bolest – zde je lepší držet se těch, které jsou "osvědčené", a ze zkušenosti víme, že nám dobře zabírají.

Potíže se zažíváním bývají na cestách bohužel časté. Může se jednat o pálení

žáhy, poruchy trávení, nadýmání, křeče, nebo dokonce průjem. Při balení lékárničky je dobré zohlednit, zda na dané zažívací komplikace trpíme, ale minimálně na léky proti průjmu bychom zapomínat neměli. Částečně lze zažívacím potížím předejít používáním balené vody a pečlivým výběrem jídla v rizikových oblastech. Pokud Vás i přesto zažívací potíže postihnou, je důležité dostatečně doplňovat tekutiny a podpořit samoléčbu vhodnou dietou. V případě, že některý člen rodiny trpí cestovními nevolnostmi, je důležité s sebou přibalit vhodné léky na kinetózu nebo alespoň přírodní přípravky s obsahem zázvoru.

V žádné lékárničce nesmí chybět vybavení k ošetření drobných poranění. Správné vyčištění a vydezinfikování rány je velmi důležité, proto nesmíme zapomínat na účinnou dezinfekci. Dále se nám možná budou hodit i obvazy (sterilní i nesterilní), náplasti (běžné i voděodolné, s polštářkem i bez něj). Pružné obinadlo nám pomůže zafixovat například podvrtnutý kotník či naražené zápěstí. Pro tyto případy je dobré zabalit také mast nebo gel s obsahem protizánětlivých látek.

Na hojení ran, drobné popáleniny a poškození kůže od slunce spolehlivě fungují masti s obsahem hojivých látek, například panthenolu. Spálení kůže způsobené vystavením se nadměrnému slunečnímu záření také zvyšuje riziko vzniku rakoviny kůže. Pokud tedy cestujete za sluníčkem, určitě si přibalte kvalitní opalovací přípravky s vysokým ochranným faktorem. Záleží samozřejmě na fototypu naší kůže a stupni opálení, ale k moři bývá obvykle doporučován UV faktor 25 až 50. Nezapomínejme také, že i na horách bývá intenzita slunečního záření vysoká.

Důležitou součástí lékárničky je také roztok k výplachům očí nebo dezinfekční oční kapky, případně i ušní kapky, pokud víme, že některý člen rodiny trpí záněty středního ucha.

Do lékárničky rozhodně patří také přípravky proti alergii (a to i v případě,

že se alergická reakce u nikoho z rodiny dosud neobjevila). Tyto přípravky pomohou například při kopřivce, alergické rýmě nebo zánětu spojivek, můžete je použít i při silnější reakci na poštípání hmyzem nebo u mírných popálenin a podráždění sluncem. Pokud se budete pohybovat v blízkosti lesa nebo vodních ploch, určitě využijete repelent. Nezapomínejte také na pravidelnou kontrolu kůže celého těla. Pro případ, že dojde k přisátí klíštěte, mějte v lékárničce pinzetu. Po jeho odstranění ošetřete kůži vhodnou dezinfekcí.

Teplo, vlhko a koupání přeje množení plísní a kvasinek. Zejména ženy, které trpí na opakované gynekologické obtíže, by měly používat speciální mycí gely určené pro intimní hygienu a raději si na cestu přibalit i vhodné přípravky pro případ, že se vzniku infekce nepodaří zabránit. Užitečným pomocníkem může být krém proti opruzením, které v teple a vlhku hrozí též.

V neposlední řadě je také důležité před cestou zkontrolovat dobu použitelnosti jednotlivých přípravků. Obsah lékárničky vždy chraňte před vlhkem, sluncem a mrazem! Je bezpečnější mít jednotlivé přípravky v originálním balení, pokud to například z důvodu úspory místa není možné, je dobré dát jeden druh léku i s příbalovým letákem o použití do plastového uzavíratelného sáčku nebo je alespoň dohromady spojit gumičkou. Pokud byste museli o dovolené navštívit lékaře, ten podle příbalového letáku bezpečně pozná, jaké léky užíváte. Na dovolenou se také můžete vybavit dávkovačem léků, do kterého si můžete pravidelně užívané léky před cestováním přichystat.

Věříme, že nám epidemiologická situace dovolí cestovat a užít si dovolenou tak, abychom mohli po návratu z ní lékárničku ze zavazadel vytáhnout v nedotčené podobě.

Hana Kostková a Alena Smutná

Fyzioterapie a postcovidový syndrom

Vážení a milí spoluobčané, nejprve mi dovolu, abych Vám všem hned úvodem popřál v tomto nelehkém období pevné zdraví a více radosti ze života. Všichni víme, že koncem roku 2019 se objevilo nové infekční onemocnění Covid-19, které přineslo u covidových pacientů symptomy jako jsou např. horečka, dechové potíže, kašel, únava, bolesti hlavy a krku, svalové a kloubní bolesti, ztráta nebo porucha chuti či čichu atd.

Pokud Vám tělo nefunguje po prodělaném onemocnění Covid-19 tak jako dříve a stále u Vás přetrvávají zmínované zdravotní obtíže, je vhodné tento stav konzultovat s Vaším praktickým lékařem. Ošetřující lékař v komplexní léčbě může indikovat také ambulantní fyzioterapii zaměřenou jak na plicní obtíže, tak i na poruchy pohybového aparátu. Při první návštěvě postcovidového pacienta fyzioterapeut provede vstupní vyšetření, aby byl zjištěn

aktuální zdravotní stav. Dle něj Vám bude naplánován krátkodobý a dlouhodobý rehabilitační léčebný program včetně jeho cíle. Velmi důležitá je spolupráce s Vaším fyzioterapeutem, který Vám pomůže s jednoduchým cvičením, včasnou mobilizací a obnovením pohyblivosti kloubů, návratem k činnosti každodenního života, zlepšením plicní ventilace, zvládnutím únavy nebo nalezením rovnováhy mezi aktivitou a odpočinkem.

Po ukončení řízené ambulantní fyzioterapie a zhodnocení jejího efektu Vám fyzioterapeut sestaví domácí léčebný program, ve kterém již budete pokračovat zcela samostatně. Jeho součástí je i návrat k pohybovým aktivitám, které jste dříve pravidelně vykonávali. Pohybová léčba se po prodělané infekci Covid-19 zaměřuje především na zlepšení Vaší tolerance zátěže, zvýšení každodenní pohybové aktivity a zvýšení svalové síly jak trupových, tak svalů končetinových. V rámci respirační fyzioterapie (nesprávný dechový vzor, snížené rozvíjení hrudníku, různé typy kašle, snížená síla dýchacích svalů nebo porucha posturálně-dechové funkce bránice) je využíván především silový a vytrvalostní trénink.

Pro vytrvalostní trénink se nejčastěji využívá chůze, severská chůze – nordic

walking, jízda na rotopedu nebo chodecký trenážér. Vytrvalostní trénink je doporučen vykonávat alespoň 6x týdně, postupně se prodlužuje jeho celková denní délka. Ideální je, když jste postupně schopni jej vykonávat alespoň 30 minut denně.

Silový trénink je zaměřen na posílení svalů horních a dolních končetin i trupového svalstva. Provádí se jak s vlastní hmotností našeho těla, tak i s cvičebními gumami nebo s jiným druhem závaží. Pro domácí posilovací cvičení lze využít jako závaží i PET lahve s obsahem vody či písku. Silový trénink se provádí minimálně třikrát týdně, nejčastěji 2–3 série, opakování cviků lze postupně zvyšovat na 8–12 opakování pro každou svalovou skupinu. Mezi sériemi je vložena pauza, během které se prodýcháte. Počet cvičení se řídí vždy Vaším aktuálním zdravotním

stavem a doporučením fyzioterapeuta. Základem správného cvičení je udržet vzpřímené držení těla a je nezbytné po celou dobu všech cvičení správně, pravidelně dýchat a nezadržovat dech.

Společnost Mgr. Radka Nedomy NedFyzio s. r. o., poskytuje zdravotní služby v oboru fyzioterapie – léčebné rehabilitace od 1. 3. 2021 a pokračuje v nabízených službách Léčebné rehabilitace Nedvědice v prostorách hotelu Myslivna. Celý náš tým je připraven Vám pomoci k návratu do plnohodnotného fyzického i duševního života vč. terapie postcovidového syndromu. Více informací na www.nedfyzio.cz.

Mgr. Radek Nedoma
fyzioterapeut

15 let na cestě jógy v Nedvědici

Když nastal čas a já jsem odešla do důchodu, řekla jsem si, že nechci nic nedělat a jen si tak marnotratně užívat. Chtěla jsem se zabývat něčím užitečným nejen pro sebe, ale i pro ostatní. V Kuřimi jsem už několik let navštěvovala jógu, a tak se po absolvování zkoušek splnil můj sen, získala jsem certifikát 2. stupně jógy. Tři roky jsem navštěvovala hodiny u MUDr. Černého v Brně, který je žákem Iyengara (Jengara). Je to jóga, ve které se používají pomůcky k dosažení správného a vyrovnaného držení těla. Díky zmíněným pomůckám se lze snadno přizpůsobit různému stupni síly a pružnosti

těla každého jednotlivce. Pozice (ásany) jsou podle mého názoru dobré také proto, že je možné při nich respektovat jakýkoliv handicap.

O významu pravidelného cvičení pro zdraví, ale i pro duševní svěžest bylo napsáno mnoho. Počátečním úkolem v józe je naučit se správně dýchat. Možná si řeknete, vždyť dýchám. Ale jak? Je to dýchání nerytmické. Cílem cvičení je vypěstovat si schopnost klidného, relaxovaného, úplného a vědomého dýchání prováděného nosem s důrazem na prodloužený výdech. Takové dýchání se učíme uvádět do souladu s pohybem.

Je mi potěšením, že mám možnost své zkušenosti předávat dál a obklopotovat se lidmi, kteří kolem sebe šíří příjemnou energii. Milé cvičenky, ale i muži z Nedvědice navštěvují hodiny jógy pravidelně, protože o sebe potřebují pečovat. Proč chodíme společně? Cvičení doma vyžaduje sebekázeň a v kolektivu s přáteli si nejlépe vychutnáme a prožijeme hodnotu jógy.

Těším se, že se po pandemii zase setkáme, protože jsme vypadli z kondice a potřebujeme se do ní znovu dostat. Namasté!

Marta Skoumalová

PŘÍRODA

Létající viagra

Již časně z jara se na zahradě nebo v přírodě můžete setkat s poměrně exoticky vypadajícím broukem. Jedná se o **majku fialovou**, která svůj název dostala kvůli tomu, že je jedním z prvních posílů jara z hmyzí říše.

Majka se nedá zaměnit s žádným jiným broukem v naší přírodě. Je to až 4 cm velký modro-fialově kovový brouk s relativně krátkými krovkami a velkým zadečkem. Samička je větší než sameček, díky až několika tisícům vajíček uložených v jejím těle.

Na Vysočině se začíná znovu objevovat v souvislosti se snižujícím se používáním chemikálií v zemědělství, které hubilo samotářské včely. Ty jsou velice důležité pro úspěšné dokončení životního cyklu majky. Malá larva těchto brouků se po vylíhnu-

tí vyšplhá do květů rostlin, kde čeká na svého hostitele, nejčastěji samotářskou včelu. Té se přichytí a nechají se zanést do jejich hnízda, kde se, až do přeměny dospělého jedince, živí vajíčky včel, pylem a medem. Pokud se larva zachytí jiného hmyzu a nedostane se včas k potravě, zahyne. To je dů-

vod proč samička klade až 10 000 vajíček. Kromě posílů jara jsou tedy majky indikátory zlepšujícího se životního prostředí.

V různých diskuzích nebo článcích na internetu se můžete dočíst o nebezpečnosti majek. Hysterie ovšem není na místě a jako vždy je třeba zjistit si více informací a hlavně použít zdravý rozum. Důvodem obav z majky je jed kantaridin, který se v poměrně vysoké koncentraci vyskytuje v tělní tekutině brouka nazývané hemolymfa. Ta je primárně vylučována jen pokud se majka cítí ohrožena jako ochrana před ptáky a jinými predátory.

Tento relativně silný jed je pro člověka smrtelný již v dávce 30 miligramů – nicméně v čistém stavu. V těle majky se tento jed pochopitelně objevuje v daleko nižších kon-

Foto: Archiv KPK

centracích. Dospělý člověk by tedy musel sníst několik brouků, aby došlo k ohrožení života.

Kantaridin je obsažený také v tělech příbuzných brouků (puchýrník lékařský), kterým se lidově říká „španělské mušky“. Výtažek z těchto brouků se v minulosti používal nejen jako jed, ale i jako afrodiziakum. Pánům bych ovšem radši doporučil jiné preparáty, u nichž nehrozí riziko otravy kvůli předávkování. ☺

Ale zpátky k majkám. Brouci nejsou v žádném případě agresivní vůči člověku ani jiným zvířatům a není tedy důvod je zabíjet. Naopak, vzácné majky jsou nezastupitelné v přírodě a lidé by

je měli chránit. Patří také na seznam ohrožených druhů chráněných v České republice zákonem o ochraně přírody a krajiny.

Pokud se tedy objeví u vás na zahradě, tak je nejlepší majku odnést do bezpečí a z dosahu dětí. Při manipulaci může vypouštět nažloutlou hemolymfu, která dráždí pokožku. Proto je doporučeno použít rukavice nebo aspoň papírový kapesník. Člověk by si měl dát pozor, aby se její tekutina nedostala na citlivou sliznici jazyka nebo

Foto: Archiv KPK

očí. A také na to, aby si s majkou nehrály děti a náhodou ji nesnědly. Jinak žádné riziko nehrozí.

Jiří Hřebíček

► Myslíme (eko)logicky

Dnešní téma bude oddychovka. Už víme, co jsou plasty, a víme, jak a proč škodí životnímu prostředí. Zároveň jsme se dozvěděli i to, k čemu jsou vlastně dobré a z jakých důvodů se používají v různorodých odvětvích. Napadlo Vás někdy, jak problematiku plastů a odpadů všeobecně vnímají lidé, kteří žijí v zemi, kde se na severu tyčí nejvyšší pohoří světa? Babu Gurung je můj nepálský kamarád, před dvěma lety navštívil Evropu a při té příležitosti přijel i do Nedvědice.

Foto: Klára Pytlíková

Narodil se nedaleko osmitisícovky Makalu, nyní žije v hlavním městě Nepálu – Káthmándú a je majitelem cestovní kanceláře Trekking – Mountain Guide. Možná se ptáte, proč ho spojuji s naším tématem? Odpověď je prostá, jednou jsme viděla na jeho facebooku fotku z rodinného pikniku (někde v podhůří Himálaje), na fotografii byla krásná příroda a v ní spousta odpadků. Babuovi se tato skutečnost vůbec nelíbila a tímto způsobem chtěl dát najevo svoje rozhoř-

čení. Pro mě je to skvělé zjištění, že tato problematika není cizí ani lidem daleko od nás. Zeptala jsem se tedy Babua:

Zřejmě každý viděl nějakou fotku nebo dokument s množstvím odpadků na Mt. Everestu. Jak tuto problematiku vnímáš Ty, Babu?

Ano, je to velký problém. Počet permitů (tedy povolení) k výstupu je rok od roku vyšší. V základním táboře nebyl v minulosti žádný dohled ani kontrola. Chyběla pravidla pro nakládání s odpadem při výstupu na Mt. Everest. Horolezci by si měli všechny odpadky snést zpět do základního tábora. Mnohdy se tak ale nestane, protože bojují o holý život. Vrchol je pokrytý kyslíkovými lahvemi, plasty, železem... Není to hezký pohled. Víím, že se tento problém netýká jen Mt. Everestu, ale i dalších lezeckých vrcholů. Na jaře 2019 uspořádala vláda Nepálu kampaň za vyčištění nejvyšší hory světa. Výsledkem bylo snesení 24 200 kg odpadu. Nyní nastavila pro horolezce nepálská vláda přísnější pravidla, která všem ukládají, jak mají s odpadem v horách nakládat.

Kdo je tedy nyní odpovědný za odnesení odpadu z Mt. Everestu?

Zodpovědný je organizátor expedice. Nepálská rada pro cestovní ruch pak musí dostat nějaký důkaz, že se tak stalo.

Snaží se nepálská vláda řešit odpad v přírodě, v horách, v Himálaji?

Ano, ale momentálně je vnímán jako větší problém odpad ve městech. Je nutné dodat, že je situace v jednotlivých oblastech Nepálu velmi odlišná.

Vědí lidé v Nepálu, že není plastový odpad dobrý pro přírodu?

Ano, ale zatím to neberou moc vážně. Podivní nepálské lidi (doslovný překlad).

Je v Nepálu momentálně nějaká osvěta k problematice odpadu všeobecně?

Ano, studenti mají dokonce zařazenou tuto problematiku do učebních osnov jako jedno z hlavních témat.

Třídíte odpad v hlavním městě Káthmándú?

Postupně více lidí získalo informace o třídění odpadů, ale zatím to dělají jenom někteří.

Jak vnímáš problematiku odpadu Ty?

Navštívil jsem, díky svému povolání, mnoho horských oblastí a procestoval velkou část Nepálu. Situaci odpadu a odpadků ve městech a v přírodě vnímám velmi špatně. Doufám, že se situace změní k lepšímu.

Klára Pytlíková

TAJUPLNÉ BYLINKY... známé i neznámé

Bylinky provázejí lidstvo od nepaměti. Již ve starověku byly známy jejich blahodárné, antidepresivní a léčivé účinky na lidský organismus. Znalosti si lidé předávali z generace na generaci a každý panovník měl svého dvorního léčitele nej-

vyšší kvality. Výjimkou nebyl ani Karel IV., který měl u svého dvora nejlepšího znalce bylin Angela z Florencie. S jeho pomocí vytvořil první bylinkovou zahradu u nás. Svoji finální podobou o rozloze 1 ha připojila spíše zahradu botanickou, a stala

se tak první svého druhu v Evropě. Byla pojmenovaná po svém tvůrci Hortus Angelicus – Andělská zahrada.

V posledních deseti letech se lidé vracejí k bylinkám stále více a na svém vlastním těle se přesvědčují o jejich blahodárných

účincích. V tomto období je nejvíce žádaný kořen pampelišky, který má povzbuzující účinky na trávicí soustavu.

PAMPELIŠKA, smetanka lékařská (*Taraxacum officinale*)

Pampeliška je vytrvalá rostlina, která je neprávem považovaná za plevel. Její veselé květy zaplavují slunné louky, meze a zahrady. Kvete sporadicky až do října. Květy se otevírají ráno a na noc nebo během deště se zavírají. Snad každá holčička se s pampeliškou setkala při pletení krásných věnečků. Jednoduchá výroba píšťalky ze stonku smetanky pobaví celou rodinu. K léčebným účelům jsou využívány kořeny, listy i květy.

Foto: Jana Hriadelová

V medicíně se smetanka používá jako součást čajů při:

- nemocech trávicího ústrojí, jater a žlučníku
- při nemocech ledvin, močových cest a cukrovce
- při avitaminóze

V lidovém léčitelství slouží:

- k pročištění krve, zvýšení krvetvorby a snižování krevního tlaku
- při léčbě cukrovky
- jako šestitýdenní kúra pro revmatiky

Foto: Jana Hriadelová

Z květů pampelišky se vyrábí pampeliškový med a víno, čerstvé listy se přidávají do salátů. Hořké chuti listů se zbavíme namočením do vlažné slané vody. Květy smetanky jsou zdrojem potravy pro včelky a motýlky. Po odkvetení se vytvoří plody, jsou to nažky s chmýřím připomínající padáčky. Jen málokterá bylina má takto křehké a nádherné plody, které tvoří chlupekou kouličku. Je v ní cosi nostalgického a pomíjivého.

Pamětníci si jistě vzpomenou na pochmurný, baladicky laděný příběh Princezna Pampeliška, který je sice prezentován jako pohádka, ale závěr končí dramatickým zmizením princezny. Vítr ji odnese, stejně jako odnáší chmýří pampelišek.

KOTVIČNÍK ZEMNÍ (*Tribulus terrestris*)

Jednoletá poléhavá drobná rostlina se žlutými květy a ostnatými plody, které nikdo nepřehlédne. V naší zemi není tolik známý a oblíbený jako ve světě, avšak v poslední době si našel i u nás dostatek příznivců. Nejčastěji je kotvičník spojován se zvyšováním hladiny testosteronu u mužů, a proto se stal jejich vyhledávaným doplňkem stravy, především ve formě tinktury.

Typickým místem výskytu jsou suché polopouště, stepi nebo písčiny, ale pěstuje se dobře i v našich podmínkách.

Tato zázračná bylina má obrovský rozsah blahodárného působení na muže i ženy:

- u mužů zvyšuje hladinu testosteronu až o 30 %, zlepšuje libido u obou pohlaví
- zrychluje regeneraci a nárůst svalové hmoty, podporuje funkci kardiovaskulárního systému
- dodává energii a vitalitu, právem se mu říká „životabudič“
- zvyšuje psychickou odolnost vůči stresu
- podporuje správnou funkci ledvin a jater, působí močopudně
- zmírňuje projevy klimakteria
- jedná se o silný přírodní adaptogen (tzn. pomáhá nám lépe se adaptovat a odolávat změnám)
- stabilizuje krevní tlak

Bylinky jsem vybrala podle jediného klíče, a tím je žlutá barva. Tato barva je symbolem dynamické energie, symbolizuje chuť se rozvíjet, je v ní naděje spojená s touhou po radosti. Žlutá povzbuzuje, osvobozuje, působí vesele, otevřeně a dokáže uvolnit napětí. Podporuje abstraktní myšlení, posiluje vůli proměňovat myšlenky v činy a podporuje rozhodnost. Žlutá je též barvou třetí čakry, která se nachází v oblasti solar plexus (sluneční pletě), bývá označována jako druhý (břišní) mozek. Řídí a udržuje v rovnováze činnost vnitřních orgánů. Každý člověk si jeho existenci uvědomí, když se jej zmoc-

Kotvičník zemní
www.doplňvitamin.cz

ní radost, láska, nenávist, hněv, strach nebo jakákoliv jiná emoce, která vychází z vnitřních orgánů.

Všichni v současné době potřebujeme spoustu energie a optimismu, což byl důvod výběru žlutokvětých bylin.

Milí čtenáři, všem nám přeji pevně zdravý a pohodový slunečný den.

Jana Hriadelová

PS: Do Zpravodaje přispívám několik let, nemohu posoudit, zda jsou moje články čtenářům přínosem nebo je přejdou bez povšimnutí. Tak či tak mým cílem vždy bylo a je přinášet lidem radost, potěšení a krásu, tzn. pocity, které dokážou zvednout náladu, a tím zpříjemnit den. Obdivuji a vážím si všech, kteří svůj volný čas i drahocennou energii věnují jakékoliv veřejně prospěšné činnosti. Na podzim 2020 mě oslovila Eva Zemanová s dotazem, jestli budu pokračovat v psaní článků do Zpravodaje v rámci Komise pro komunikaci pod jejím vedením. Po delším váhání jsem nakonec souhlasila. Tímto se konečně dostávám k meritě věci. V květnu 2021 jsem si přečetla nový občasník Rozhledy a byla jsem překvapena některými skutečnostmi, které se týkaly cenzury ve Zpravodaji. Neznám fakta ani zákulisní hry. Podstatné pro mě je, že v posledních letech vydávání Zpravodaje docházelo k opakovanému zasahování do mých článků způsobem, který byl hodně za čarou. Z textů byly odstraňovány celé odstavce, takže finální podoba neodpovídala originálu. Dělo se tak bez mého vědomí, natož souhlasu. Neměla jsem nikdy potřebu řešit tento „problém“ mimo hranice redakce Zpravodaje, ale tentokrát jsem přesvědčená o nutnosti ukázat i jiný úhel pohledu a připomenout všem, že svět není jen černobílý. Mým životním krédem je nestrannost, a tak to zůstává i nadále.

Za mě: Spolupráce s Evou Zemanovou je příjemná, založená na vzájemném respektu a komunikaci!

Nepál, trek k Mt. Everestu v obrazech

Všechny fotografie jsem pořídila v roce 2016 během své cesty přes pětitisícová sedla v okolí Mt. Everestu.

Klára Pytlíková

Nejen v horách, ale téměř všude cestu lemují zídky „mani“, které se skládají z kamenných destiček, do nichž jsou vytesány mantry (modlitby).

Ama Dablam (6 812 m n. m.), v překladu Matka s perlovým náhrdelníkem, bývá horolezci označována jako jedna z nejkrásnějších hor. Po cestě k Mt. Everestu mění tvář.

Ama Dablam z výšky téměř 5 000 m n. m.

Kala Patthar (5 644 m n. m.) je snadno dostupný vrchol. Vyšlapanou cestičkou se jde pomalu, protože nadmořská výška už je zde vysoká. Odměna v podobě zapadajícího slunce nad Mt. Everestem je splněným snem mnoha cestovatelů.

Vrchol Mt. Everestu v záři zapadajícího slunce

Při chůzi ledovcem Ngozumpa se tájí dech. Ledovec neustále pracuje a každou chvíli se ulomí kus ledu, který spadne do některého z ledovcových jezer. Nad ním se tyčí hora Cho Oyu (8 201 m n. m.), kterou jako první žena zdolala Češka Dina Štěrbová.

Stupy, mantry, buddhovy oči a modlitební praporky jsou nedílnou součástí kultury obyvatel této části Nepálu. Buddhisté věří, že vítr roznese modlitby z praporků po krajině...

Lukla Tenzing-Hillary Airport – letiště se nachází ve výšce 2 860 m n. m. Přistávací dráha je dlouhá pouze 487 m. Zde většínou začíná trek k nejvyšším vrcholům naší planety Země.

Shetlandy – Nejsevernější území Spojeného království

V rámci mých cest po Spojeném království jsem si na podzim 2019 vybrala za cíl své cesty nejsevernější místo Skotska, potažmo celé monarchie, divoké a nespoutané Shetlandy.

Shetlandy neboli Shetlandské ostrovy je souostroví v Atlantickém oceánu, které se nachází blíže k Norsku než ke Skotsku, a norský vliv je zde znát na každém kroku. Zhlédnout můžete typicky norskou architekturu či se na Shetlandy můžete vydat v únoru a zažít Up Helly Aa, což je festival oslavující vikingskou historii a tradice. V minulosti zde významnou roli hráli ale i Keltové, jejichž přítomnost na ostrovech připomíná festival probíhající v dubnu. Vybrat si tak může každý!

Shetlandy v sobě zahrnují více než stovku ostrovů, přičemž ale pouhých 13 z nich je obydleno. Mezi ostrovy jezdí trajekty v pravidelných intervalech, takže se nemusíte bát, že by se na Vás zapomnělo. Na Shetlandech žije 13 000 lidí, nejvíce je jich soustředěno na hlavním ostrově „Mainland“ s hlavním městem Lerwick.

Na Shetlandy se můžete dostat dvěma způsoby – lodí nebo letecky. Letecky je cesta samozřejmě kratší a pohodlnější,

proto bylo jasné, že se na ostrovy vypravím lodí. Cesta trajektem ze skotského města Aberdeen trvá 12 hodin. Pluje se přes noc, na trajektu si můžete zajít do kina či kasina a ráno si pochutnat na skotské snídani. Nebo můžete jen tak stát na palubě v absolutní tmě a poslouchat vlny tříštící se o masivní kolos trajektu.

Shetlandy mě přivítaly počasím typickým pro celé Skotsko. Deštěm. Prší často a hodně. Do toho si představte silný a všudypřítomný vítr, a dostanete obrázek o zdejším počasí. Tím se ale rozhodně nenechte odradit, nasadte pláštěnku a vyrazte. Rozbouřené moře, duha rozprostírající se nad stády ovcí, můžete si být jistí, že i přes nepřízeň počasí se Vám Shetlandy odvděčí nezapomenutelnými zážitky! Co se týká veřejné dopravy, na ostrovech sice funguje, ale mimo letní měsíce nejsou spoje příliš frekventované. Pro delší pobyt určitě doporučuji přeplavit se na Shetlandy vlastním autem.

Během mé návštěvy jsem navštívila přírodní památku Sumburgh Head, archeologické naleziště Jarlshof, městečko Scalloway. Přeplavila jsem se na ostrov Bressay, kde jsem si vyšlápla na nejvyšší

místo ostrova (226 m n. m.) a navštívila maják, ve kterém můžete v letních měsících i přespat. Pobřeží jsou lemována vysokými útesy, které Vám nabízí nádherné pohledy na moře. Při dobré viditelnosti můžete zahlédnout i zmíněné Norsko.

Na cestách mě doprovázel všudypřítomný křik racků, bedlivý pohled ovcí, a nakonec jsem narazila i na známé shetlandské poníky. Pro příznivce ornitologie je nejlepší doba na návštěvu v jarních měsících, kdy jsou Shetlandy rájem nádherně zbarvených papuchalků. O ty jsem zůstala ochuzena, tak snad příště!

Na závěr dne určitě doporučuji zajít si na šálek horkého silného čaje s „shortbread“, což je sušenka typická pro Skotsko.

Shetlandy jsou úžasné místo s bohatou historií a nádhernou přírodou, kde se budete cítit jako doma a plánovat, kdy se sem vypravíte znovu. Což je i můj případ, už v momentě, kdy jsem se s ostrovy loučila, nemohla jsem se ubránit myšlenkám na příští návštěvu.

Tak snad brzy!

Martina Štětínová

Maják na ostrově Bressay, na protější straně Mainland s městem Lerwick

Přístav ve městečku Scalloway
Foto: Martina Štětínová

Revitalizace kostela Povýšení svatého Kříže v Doubravníku – pokračování

Následující článek navazuje na informace, které jste si o revitalizaci kostela Povýšení svatého Kříže v Doubravníku mohli přečíst v minulém čísle Zpravodaje. Opravy, jimiž bude kostel postupně procházet, byly rozděleny do několika částí: stavební část, restaurátorská část a vedlejší aktivity. Projekt by měl řešit obnovu kostela vně i uvnitř – soustřeďuje se zejména na havarijní stavy a na obnovu hrobky Mittrowských. Je finančně podporován IROP, JMK, městysem Doubravník, podnikatelskými subjekty a soukromými dárči.

Stavební část zahrnuje všechny stavební činnosti a restaurátorské práce úzce související se stavbou: potřebné statické zajištění v klenbách a obvodových stěnách lodí, kompletní obnovu, resp. rekonstrukci střechy věže, obnovu některých prvků krovu hlavní lodi včetně sanktusníku, kompletní obnovu střechy ochozu hrobky Mittrowských – zejména záměnu krytiny pozinkované oceli za měď, restaurování mramorových prvků vnějšího pláště, obnovu barokních omítek na věži, restaurování vnějších renesančních omítek kostela, obnovu vnějších i vnitřních omítek hrobky, restaurování vitráží, sanační a ventilační opatření včetně větracích kanálů uvnitř i vně kostela, okapový chodník, obnovu schodiště věže a dalších dřevěných prvků ve věži, rekonstrukci elektroinstalace v celém objektu včetně nového vnitřního osvětlení, ozvučení, elektronické zabezpečení a protipožární systém, obnovu hromosvodu, pořízení topných těles – soubor vyhřívaných sedáků, částečné přeložení mramorové dlažby,

obnovu omítek v lodích v místech degradovaných vlhkostí a výmalbu vnitřních prostor kostela.

Restaurátorská část zahrnuje: restaurování lavic kostela a hrobky Mittrowských, restaurování umělých mramorů spodních částí oltářů a restaurování dřevěných pódíí oltářů, restaurování zvonů, restaurování litinových plášťů rakví (sarkofágů) v hrobce Mittrowských, restaurování vstupních dveří, restaurování ozdobné vstupní mříže do kaple hrobky.

Vedlejší aktivity zahrnují: přípravnou fázi, inženýrskou činnost a dozorovou činnost, dotační management, provádění výběrových řízení, pořízení samostatných souborů mobiliáře, obnovu mříží vstupních dveří kostela, zařízení pro dopravu osob s omezenou schopností pohybu a orientace, obnovu liturgického prostoru presbytáře, digitalizaci objektu.

Výběrové řízení na zhotovitele stavby bylo připraveno a vyhlášeno na podzim 2019 a v srpnu 2020 byla podepsána smlouva s firmou HB Delta, která byla do výběrového řízení doporučena na základě dobrých zkušeností při spolupráci v oblasti obnovy památek. Ihned po podpisu smlouvy byla zahájena realizace, protože vzhledem k výše uvedenému objemu prací na stavební části, je jaro 2023, kdy by měly být práce postupně dokončeny, velmi blízko. Celkové uznatelné náklady projektu jsou předpokládány ve výši 61 mil. Kč, z toho 58 mil. Kč je přislíbená dotace, 3 mil. Kč je povinná spoluúčást farnosti. Vedlejší neuznatelné náklady

jsou předpokládány ve výši 2,5 mil. Kč rovněž z farních prostředků. Předpokládá se, že farnost bude splácet úvěr po dobu 20 roků. Realizace i financování celé obnovy musí být ukončeno v polovině roku 2023. Nad celým projektem pravidelně zasedá komise sestavená z odborníků všech dotčených profesí, zástupců zhotovitele a investora – farnosti. Komise znovu podrobně hodnotí každý krok, který bude proveden s cílem nedotknout se historické hodnoty této památky, a naopak ji podpořit použitím původních technologií nebo technologií přispívajících k její lepší ochraně a prezentaci.

Jak pokračují práce na obnově? Co se nyní na kostele děje?

12. ledna letošního roku byla sesazena střecha věže. Sesazena byla vcelku, aby mohla být vytvořena přesná replika. Ještě toho dne byla nahrazena provizorní jehlanovitou střechou připravenou v předchozím měsíci. K instalaci byl použit jeřáb o nosnosti 200 t, který měl však při vysunutí ramene nad vrchol věže (necelých 60 m) nosnost pouhých 14 tun. Předem nebylo možné určit váhu sesazované střechy, a to vzhledem ke složitosti tvaru a postupnému potřebnému vyztužování pro snesení. Zvážení proběhlo až při zdvižení jeřábem, váha střechy věže přesahovala 13 t, a tak si všichni aktéři oddechli. Následovala intenzivní příprava repliky krovu střechy. Byla dokončena základní konstrukce včetně usazení hrotnice. Poté byly zahájeny práce na ramenátech krovu, který tvoří kupolovitý tvar střechy. Byla odvezena makovice a kříž pro obnovu a zlacení. Střecha musela být dokončena do poloviny dubna, kdy začínají obvykle přilétat letní kolonie zvláště chráněného druhu netopýra velkého *Myotis myotis*. Opravy střechy věže a lodí z důvodu ochrany letní kolonie netopýrů musí být vždy prováděny v období od poloviny října do poloviny dubna. A tak se také stalo. 19. dubna – po třech měsících – byla nová střecha vyzdvížena na věž a usazena. Nastala práce na ukotvení střechy a postupně byly přizdívány prvky pro vznik odvětrávaných kapes sloužících k ukotvení zhlaví vazných trámů.

V průběhu zimy probíhaly v horní části věže práce na očištění barokních omítek i mramorových prvků fasády od besoudržných vrstev, druhotných nevhodných vysprávek a výmalby. Klimatické podmínky v kombinaci s podmínkami ochrany kolonie netopýrů bohužel omezovaly práce na obnově na vybrané dny. Bylo třeba totiž nejen nasadit střechu, ale uvolnit i vletové otvory netopýrů, což jsou v pří-

Foto: Římskokatolická církev Doubravník

padě věže velká žaluziová okna ve zvonovém patře. Mokré technologie čištění mohly být použity až po odeznění mrazů, které letos ne a ne odejít. Tak komise hledala řešení, jak uvolnit cestu netopýrům, a přitom technologicky vhodně omítky dokončit. V únoru byly současně zahájeny práce na severní části krovu lodi (nad hrobkou Mittrowských), které byly dokončeny v průběhu května. Byly vyjmuty dvě vitráže a odvezeny do restaurátorské dílny. Otvory vitráží byly zabezpečeny.

Uvnitř kostela byly zakryty všechny prvky (včetně varhan), které by mohly utrpět stavebními pracemi, pomocnými dřevěnými konstrukcemi v kombinaci s netkanou textilií. Probíhá příprava na obnovu elektroinstalace, vnitřních zasolených omítek ve spodních partiích zdí a obnova větracího kanálu. V rámci této přípravy byl proveden rozsáhlý archeologický průzkum. Právě je dokončeno výběrové řízení na restaurátorské práce – sarkofágy rodiny Mittrowských, lavice, pódia a kovové prvky. Bude znovu vyhlášeno výběrové řízení na restaurování zvonů a umělých mramorů. V průběhu realizace obnovy Vás budeme postupně

Foto: Římskokatolická farnost Doubravník

seznamovat s podrobnostmi projektu, případně budeme zveřejňovat další informace na stránkách farnosti www.farnost-doubravnik.cz.

Na revitalizaci kostela můžete přispět na účet **1621329399/0800** s variabilním symbolem **1535**. Děkujeme všem dárcům,

kteří již projekt podpořili. Vaše podpora pomůže farnosti obnovit tuto nádhernou památku nejšetrnějšími restaurátorskými a stavebními postupy.

Římskokatolická farnost Doubravník

První písemný doklad Lískovce – připomínka 650 roků

Při listování v „prázdném“ kalendáři jsem narazil na neděli 21. 3. 2021. Jednak je to druhý letošní jarní den, ale především jsem si vzpomněl na sobotu sedmého března 2020. V místním KD se sešly ženy k oslavě MDŽ (poslední akce před „terorem“ Covidu-19 a vládních opatření). Při té příležitosti jsem připomenul, že za rok a 14 dnů má Lískovec významné výročí. Je to přesně **650 roků** od prvního písemného dokumentu zmiňující existence naší vesnice. Byl akceptován návrh, že v zimním období 2020-21 se uskuteční schůzky v KD k seznámení s kronikou obce a dostupnou historií. Bohužel je vše jinak a veškerý společenský život a kontakt je utlumen, takže alespoň tato písemná připomínka. Citace dle spisu PhDr. Ivana Štarhy: „Dne 21. 3. 1371 Jimram z Pernštejna se souhlasem svých synů dali v užívání jednak darem, jednak zástavou, pro spásu

rodičů a svých dalších příbuzných, ves Lískovec jeptiškám klášteru Doubravník se vším právem, které její kolonisté užívali na polích, v hájích a říčkách. Možnost výplaty tohoto práva byla určena částkou 40 hřiven grošů.“ V této citaci mne zaujalo slovo „kolonisté“. Je známo, že páni z Medlova, později z Pernštejna, počali s kolonizací našeho kraje počátkem 13. století. Nemáme zprávu o tom, kdy asi byl založen Lískovec, a proč byla vybrána právě tato úžlabina při jednom z pramenů Lískoveckého potoka (bylo možno využít rovnější prostory k Vrtěžíři i jinde). Úvahou (ryze teoretickou) mne napadly tři důvody.

Pověření úředníci založili vesnici s deseti osedlými grunty. Ke každému byly přiděleny pozemky v dnešní výměře cca 15 ha (v tehdejší době možnost obdělávat a užít se jedním hospodářem). Vzhledem k velké svažitosti katastru byly jednotlivé hony (rovnější i stráně) rozděleny většinou na deset dílů a přiděleny jednotlivým usedlostem, aby všichni hospodáři měli rovné podmínky k hospodaření. Důsledkem toho je i v dnešní době pohled na spoustu parcel na katastrální mapě. Při výběru polohy vesnice jistě hrál i fakt, že vzdálenost k hlavní spojnici, cestě kolem řeky Svratky, byla asi 1,5 km.

Jednotlivé usedlosti (dnes popisná čísla 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13) jsou posazeny jako do otevřené dlaně. Nevýhodou je stísněnost a téměř žádná humna (třeba poloha Kovářové je v tomto výhodnější), opačně je zde nutnost tzv. sousedské soudržnosti, protože se nikdo nedostane na své dvory a pozemky, aniž by se dotkl pozemku sousedů. A velkou výhodou polohy v údolíčku pozná každý, kdo vyjde nad vesnici (Sádek, Buček). Dole je klid a pohoda, nahoře celoročně (někdy až nepříjemně) větrno.

Myslím, že třetí a hlavní důvod je **voda**. Komplex Vinohrádek, Vrch, Babylon je protkán sítí pramenů a ramének, takže v každé založené usedlosti bylo možno v menší či větší hloubce nalézt zdroj vody. A voda je život.

Předpokládám, že skutečné založení vesnice bylo několik desítek roků před první písemnou zmínkou. Dává smysl, že vesnice v době předání do užívání klášteru již musela být plně hospodářsky soběstačná a poskytovat výnosy pro své zakladatele.

Závěrem doufám, že se náš život vrátí do normálu a budeme se moci společně sejít a připomenout si historii a minulost našich předků. Za sebe i za všechny pravověrné Lískovány prohlašuji, že jsme zde doma a je to pro nás nejkrásnější místo na světě.

Jaroslav Štarha

Foto: Archiv Jaroslava Štarhy

Není jáma jako Jama

S názvem Jama (Jáma) s velkým J se možná setkali čtenáři se zájmem o historii našeho kraje. Jama byla malá ves nedaleko Sejřku, která patřila k pernštejnskému panství. Poprvé je zmíněna v Zemských deskách brněnských B I./151 z roku 1350. Zde se uvádí, že Filip ml. z Pernštejna prodal celou ves Jamu, třetinu Sejřku, polovinu Boru, třetinu Nedvědice a Byšovec Jimramovi z Pernštejna. (Bor byl v té době z poloviny vladický.) V r. 1437 je ves Jama uvedena mezi 10 vesnicemi, které Jan z Pernštejna upsal své manželce Barbaře z Waldsteina.

Písemné zprávy o lidech, kteří na panství žili, se objevují v několika pernštejnských knihách. Nejstarší seznam usedlých poddaných je uveden v **pernštejnském urbáři č. 385 z roku 1582**. V Sejřku bylo 12 usedlých. Ve vsi byla **zákupní rychta**, ke které příslušely vsi: Bor, Husle, Pernštejnské Jestřabí, **Jama**, Klokočí, Raková a od r. 1637 i Strítěž. Rychtáře jmenovala vrchnost. Ve vsi Jama tehdy žilo 6 usedlých: Jan Filipů, Václav Jebavý, Dorota Mikšova, Vítek Kubínů, Jan Jebavýho, Svatoš Viktorín. V lese Bäcky je dodnes patrné terasovitě uspořádání někdejších polí. Vladimír Nekuda v knize *Zaniklé osady na Moravě* uvádí: „Roku 1605–6 odkoupila vrchnost grunty ve vsi Jama, ale držitelům dala jen malou část peněz. Ještě roku 1640 byla vrchnost dlužna dědicům usedlíků. Příčina zániku není známa. Ze vsi vznikl dvůr.“ (Že by středověký „tunel“?)

Původně byly na panství dvory tři: Dvůr u zámku, Bořinův a Klečany. V době hospodářského rozmachu šlechty počátkem 17. století vznikl dvůr v Janovicích a zmíněný Novodvorský (Nowa Willis). Podle **pernštejnského urbáře č. 385/8 z roku 1637** byl vystavěn v roce 1605. Patřilo k němu 5 lánů polí (1 lán = 18 ha). Pěstovalo se žito, choval hovězí dobytek, vepři, kozy a hlavně ovce (i 300 kusů). Povolání

ovčák se objevilo v doubravnických matrikách, vedených od roku 1623, kde byl zapsán i *"Dvůr Nový Jeho Milosti Pána"*. Pozemky obdělávali poddaní „*vlastními potahy volskými i koňskými, takže přitom žádných potahů chovati potřeba nebylo.*“ Pernštejnská kniha 343-F78 (1640-1656) ve vsi Jama uvádí: *"Dvůr Novej Jeho Milosti Pána"* a 5 potomků původních majitelů. V lánovém rejstříku z roku 1675 ves Jama už zapsána nebyla... Tento stav přetrval zhruba do konce 18. století.

V roce 1798 koupili pernštejnské panství Schröffelové z Mansberka. V roce 1803 majitel panství baron Ignác Schröffel dal několika panským dělníkům po 3 měřících půdy k vystavění domků. Domky o dvou místnostech stály v jedné řadě, štítů do ulice. Hospodářská stavení s obytným tvořila hrozený celek. Před domy byly zahrádky. Následujícího roku zde bylo 5 kolonistů – „famiľiantů“. Odtud označení „Famelie“ pro vzniklou kolonii Mansberk užívané

staršími lidmi v Sejřku ještě v 1. polovině 20. století. Přikoupením panských polí se fámilianti pak stali sedláky. Podobu vzniklé osady zachycuje kolorovaná in-dikační skica *Colonie Mannsberg a Neu-hof* z 12. 6. 1826, uložena v Moravském zemském archivu v Brně.

Vrchnosti patřilo:

- č. 1 – ovčárna, někdy hájenka;
- č. 2 – dům o pěti místnostech (nájemci, šafáři) /č. 1 + č. 2 = *Neuhof*;
- č. 3–8 – domky kolonistů;
- č. 9 – dřevěný domek u rybníka.

Od roku 1841 je Mansberk osadou obce Sejřek. Sejřek je od roku 2007 součástí Mikroregionu Pernštejn. Ale to už je jiná historie...

Marie Minaříková

Skoro doma, skoro škola

Drazí nedvědičtí sousedé, možná by Vás mohlo zajímat, že nad našimi domy, v nedalekých Skorotících, vzniká nová škola. Tedy, spíše třída, malá třída... Zakutálené semínko komunitní školy ZaHRA-da Tišnov. Zasadila ho tam domškolácká skupinka, která se už rok schází na zahradě u Mokřých.

Co je to za školu a proč zde nějaká taková vzniká, když máme školu v Nedvědici? Protože může... a my jsme moc vděční ze to, že máme různé možnosti, jak vzdělávat své děti. Můžeme je učit doma, děti mohou zdarma navštěvovat klasickou školu, nebo si můžeme zvolit

alternativu či kombinované vzdělávání. A právě to je Skorotická škola. Stali jsme se součástí projektu *Pokusného ověřování kombinovaného vzdělávání* vydané ministerstvem školství. Jak to v praxi vypadá? Děti se částečně učí doma a své vzdělávání doplňují o pobyt ve škole. U nás konkrétně tak, že chodí do školy tři dny v týdnu. Může se Vám to zdát málo, ale ty tři dny jsou nabitě a pestré.

Od září tohoto roku se už ale nebudeme potkávat v Nedvědici v domácím prostředí. Od září budeme využívat krásnou starou školu v obci Skorotice. Má dvě místnosti, kabinet, dvorek a zahradu, okolo lesy

a kopce... Škola má momentálně kapacitu 12 dětí, ať už domškoláků, kteří se do výuky ve škole zapojují občasně, či děti v rámci projektu kombinovaného vzdělávání.

A proč by tato škola mohla být zajímavá i pro Vás a pro Vaše děti?

Protože naši školu stavíme na vnitřní motivaci. Děti nejsou zkoušené, testované ani známkovány. Jako formu sebereflexe, tedy jak zvládají učivo svého ročníku, jim slouží přehledy – takzvané sešitky. Co už umím – do kterých si zaznamenávají, nakolik látce rozumí.

Protože si děti mohou volit, čemu budou věnovat svůj čas. Jsou samozřejmě aktivity, které jsou povinné - jako je ranní kruh, Montessori ukázky, samostatná práce z jazyka a matematiky či elipsa, při níž vyhodnocují, čemu se za dopoledne věnovali a co je zaujalo. Zároveň mají možnost si práci rozvrhnout dle svých potřeb, dělat si své projekty, odpočinout si, když potřebují, intenzivně se něčemu věnovat ve svém čase a prostoru.

Jelikož mohou svobodně vyjadřovat svůj názor, diskutují a učí se vnímat potřeby své i druhých. Berou zodpovědnost za své vzdělávání do svých rukou. Je to velká práce a ne vždy snadná. S orientací ve všem tom poznávání a objevování, v nabývání zkušeností a jejich vyhodnocování jim pomáhají dospělí, kteří ve škole působí. Jsou to dvě stálé průvodkyně, ale také odborníci na komunikační dovednosti.

Vycházíme z vědomí, že každý člověk, tedy i každé dítě je jiné. Má jiné potřeby a rozdílný čas, kdy se potřebuje určité věci učit. Proto se snažíme dětem věnovat in-

Foto: Michaela Kubátová

dividuálně. Dát jim tolik pozornosti, kolik potřebují a kolik zvládneme rozdat.

Naše škola je živý organismus, stále ve vývoji, který ovlivňují především lidé,

kterí se k nám přidávají. Pokud se za námi budete chtít podívat, rádi Vás uvítáme.

Jana Mokrá

Když se spojí skvělý tým, jde práce sama od ruky

Turistická hra Putování za sochami Michala Olšiaka po úspěšném odstartování v terénu nadchla i odbornou porotu. Na otázku, kdo za hrou stojí a proč v době krize přichází turistická oblast s novými projekty, Vám odpoví paní ředitelka Olga Königová, garant projektu.

Velké překvapení zažila malá turistická oblast Koruna Vysočiny. Minulý rok v létě spustila turistickou hru, která nabízí turistům s malými dětmi zajímavý cíl. Obejít si betonové sochy Michala Olšiaka, jež se nachází na různých zajímavých místech. Nikdo v té době netušil, že se z návštěvy soch stane fenomén a že bude toto téma rezonovat i v zimním období. Po úspěšném startu se díky velkému zájmu tvůrci rozhodli představit projekt odborné porotě. Zajímalo je, jak jej posoudí. Velké překvapení přišlo v dubnu, když byl projekt nominován mezi pět nejlepších produktů v cestovním ruchu. „Byli jsme velmi překvapeni, protože jsme nedoufali, že uspějeme v tak silné konkurenci, kterou vytváří naši kolegové z jiných území,“ vzpomíná ředitelka destinace a zároveň se s námi podělila o pár slov poroty:

„Netradiční propojení umění a přírody, které umožňuje netradičně poznávat jak kulturní, tak i přírodní dědictví.“

„Jeden z nejlepších produktů letošního ročníku. Sochy skutečně existují, je možné za nimi zajet. Připraven je doprovodný program, trasy, ubytování, výborně zpracované.“ Ve stejném duchu se vyjadřovali i další.

Přestože cestovní ruch zažívá těžké období, neznamená to, že to vzdáváme. Naopak! Poslední rok byl zcela raketový. Jednou z forem, jak přilákat turisty do našeho regionu, je zajímavá, neotřelá na-

bídka. „Když na jaře přišel s tímto nápadem pan Jiří Dokulil, úkol zněl jasně. Sehnat finanční prostředky, abychom mohli projekt zrealizovat. Pomocnou ruku nám podal Kraj Vysočina, kde jsme prostřednictvím GP Fond Vysočiny získali potřebné peníze, a projekt se mohl realizovat,“ vysvětluje Olga Königová. „A když si tohoto produktu v cestovním ruchu všimne i odborná porota a nominuje ho mezi 5 nejlepších produktů v České republice za rok 2020, najednou do sebe začne všechno krásně zapadat. Krize přináší nové příležitosti a je potřeba je jen hledat.“

Kancelář Destinační společnosti
Koruna Vysočiny, z.s.

VELKÁ CENA CESTOVNÍHO RUCHU 2020/2021

Nejlepší turistický produkt

Jeseniky – Sdružení cestovního ruchu	YES Cyklo – Zařij Jeseniky na kole
Koruna Vysočiny, z.s.	Putování po sochách Michala Olšiaka
Spolek BESKYDHOŠT	Po medvědích tlapkách
statutární město Hradec Králové	Hradec Králové a Hradecko se lvem Gustkem
Svazek obcí Mikroregionu Mohelnicko	Cyklotrasa Ochutnej Moravu na kole

CESTOVNÍ RUCH OPĚT OŽIVÁ A HLEDÁ PŘÁVĚ TEBE

VYBERTE SI Z NABÍDKY VOLNÝCH MÍST V KORUNĚ VYSOČINY

Více informací najdete na:
Tel.: 776 308 072
E-mail: kancelar@korunavysociny.cz
www.korunavysociny.cz/moznosti-spoluprace/nabidky

Naděje v hospicové péči

Hospic. Slovo, které může v mnoha lidech vyvolat beznaděj, strach či obavy z budoucnosti. Zpráva o nevléčitelném onemocnění a jeho špatné prognóze může pro nemocného a rodinu znamenat konec boje, ztrátu smyslu života či nejistou budoucnost. Nabídka hospicové péče, která mnohdy po sdělení špatné zprávy od lékaře následuje, nemusí znít optimisticky. Mnohdy pak slyšíme slova pacientů, z nichž může být patrné i zoufalství: „*V nemocnici mi už nemohou nic nabídnout. Nemají tam pro mě místo. Prý se už nedá nic dělat.*“

Rádi bychom nevléčitelně nemocné lidi a jejich blízké povzbudili, že včasné **zařízení domácí hospicové péče** může i navzdory nemoci přinášet naději. Naději mnohým pacientům zůstat až do konce svého života doma. Naději pro pečující rodiny, které si přejí posloužit svým blízkým a poděkovat jim tak za společný život. Naději pro společnost a její návrat k tradičním hodnotám, kdy bylo přirozené zemřít doma, v kruhu svých milovaných.

Hospicová péče je poskytována v domácím prostředí a nemocného a rodinu navštěvuje odborný **multidisciplinární tým**. **Paliativní lékař** nastavuje plán symptomatické léčby, medikaci a ordinuje vše, co je potřebné ke zlepšení života nemocného. **Zdravotní sestra** k nemocnému pravidelně jezdí, podává léky, pro-

vádí ošetřování ran a různých „hadiček“. Ve spolupráci s lékařem reaguje na aktuální příznaky nemoci. Zároveň je pro nemocného a rodinu **dostupná 24 hodin** denně na pohotovostním telefonu a v případě zdravotních potíží může kdykoliv přijet. Důležitá je pro pacienty i pečující **podpora ze strany psychologa, duchovního či sociálního pracovníka**. Důležité místo má rozhovor, sdílení, ohlížení za uzavírajícím se životem jednoho důležitého člověka.

Domácí hospic Porta Vitae se snaží svojí činností naplňovat samotnou filozofii hospicové péče, která nevléčitelně nemocným zaručuje, že **nebudou trpět nesnesitelnými bolestmi** či jinými symptomy, které přináší vývoj nemoci. Uvědomujeme si také, že čas, který pacient nemusí trávit na cestách do nemocnic a k lékařům, může smysluplně využít doma, v kruhu své rodiny a přátel a svoji energii a sílu věnovat pro svůj jedinečný život a tomu, co rád činí.

Nemocní lidé nás často mnoho naučí, předávají nám cenné životní zkušenosti. Ve svých pocitech jsou upřímní a otevření, není čas na přetvářku a hledání nerealných cest. Snažíme se věnovat všemu, co je pro nemocného a jeho rodinu v závěru života důležité. Od podpory ve zvládnutí nemoci, společného hledání naděje na upevnění vztahů, na sdělení všeho,

co je důležité a uzavírání důležitých životních úkolů. Vnímáme radost i ze zdánlivých maličkostí jako je výlet v přírodě, setkání s přítelem, radost ze zálib, kterým si přeje pacient po úlevě od potíží věnovat. Jak nemocný člověk, tak i jeho rodina mohou v sobě objevovat také duchovní potřeby, které si předtím v životě neuvědomovali. Mohou například nacházet cestu k Bohu, věnovat pozornost svému nitru, své duši.

I po úmrtí milované osoby může rodina nadále zůstat v péči hospicového týmu. Samotné **truchlení** je náročné období, na které nemusí být pozůstalí připraveni ani po dlouhé nemoci svého blízkého. Rodině je tak oporou psycholog nebo sociální pracovník, který pozůstalé provází tak dlouho, jak oni sami potřebují. Setkávání s pozůstalou rodinou probíhá v rámci individuální péče, vzájemným přínosem je i skupinové setkávání pozůstalých rodin.

V případě zájmu o domácí hospicovou péči se může nemocný či jeho blízcí obrátit na koordinátorku hospicové péče, Janu Křížovou na tel.: 731 625 501 či na e-mailu: jana.krizova@tisnov.charita.cz.

S přáním dobře prožitého života a vzácného času, tým domácího hospice Porta Vitae, Tišnov.

Mgr. Jana Křížová

NAŠE PANDA UŽ TOHO ZAŽILA DOST
CHCEME JÍ DOPRÁT ODPOČINEK

PŘÍSPĚJTE

NA NOVÉ AUTO PRO HOSPICOVOU PÉČI

RŮZNÉ

Stručný vývoj hudebních nástrojů aneb „Neopouštěj staré známé pro nové!“

Z různých důvodů lidé už od pravěku napodobovali zvuky přírody a zvířat. Z těchto projevů tak postupným vývojem vznikla hudba. K vytváření zvuků využívali dávní lidé nejen vlastní hlasové projevy, ale i různé přírodní materiály, které tak můžeme označit za první hudební nástroje. Těmi nejstaršími jsou různé bicí nástroje, nejstarším z nich je pravděpodobně obyčejný „klacek“, na který „hrají“ i opice. Později to byly třeba duté části kmenů, do nichž se tlouklo, různé škrabky apod.

Nejstarším melodickým nástrojem byla nejspíše píšťala vyráběná z rákosy nebo

z různých podobných travin, případně z mladých větviček černého bezu apod. Tón zde vznikl buď foukáním na ostrou hranu takové trubice (*prototyp flétny*), nebo rozezvučením částí stébel, tzv. plátek. Známe to např. jako foukání přes stéblo pampelišky (*prototyp dechových plátkových nástrojů jako jsou např. hoboj či klarinet*). Duté trubice lidé také rozeznávali trubením, při kterém tón vzniká na rtech hráče a trubice je pouze zesiluje (*tento způsob tvorby tónu dal vzniknout dechovým nátrubkovým nástrojům*). Později to byly i dechové nástroje vyráběné z kostí a rohů zvířat, případně z lastur a jiných podobných dostupných materiálů (nejstarší nalezená kostěná píšťala má stáří přes 40 tisíc let).

K melodickým nástrojům pravěku samozřejmě řa-

díme i ty, které vytvářejí tón pomocí nějakého lanka, stačí vzít luk a drknat na tětívu. Pokud jej hráč přitom opřel o nějakou dutou věc, zjistil, že získá silnější zvuk, proto ji k luku připevnil napevno. Mohla to být např. vydlabaná tykev, kokosový ořech apod. Tím vznikl tzv. hudební luk, který byl předchůdcem všech současných strunných nástrojů. Na něj lze nejen drknat (*prototyp např. harfy, lyry, kytary...*), ale pomocí jiného luku otírat tětívu o tětívu a získat tím trvalý táhlý tón (*prototyp dnešních smyčcových nástrojů*).

Ve starověku se tyto primitivní nástroje postupně zdokonalovaly natolik, že byly schopné hrát i v daleko větším rozsahu než jen několik tónů. Z popisů nebo z různých vyobrazení známe podobu hudebních nástrojů Mezopotámie, starého Egypta, Izraele, starého Řecka, Indie, Číny, Galie apod. Při návštěvě některé ze zemí Afriky lze dodnes běžně vidět a slyšet mnoho různých nástrojů, které vypadají tak jako před několika tisíci lety. V Izraeli se např. při svátku Roš ha-šana i v současnosti troubí na tzv. šofar, jehož podoba se od biblických dob nezměnila.

Nástup středověku, a zvláště pak renesance, přinesl v Evropě nebyvalý rozkvět hudebních nástrojů, které svoji podobu získaly z předchozích nástrojů starověkých. Především v době renesance existovalo více druhů hudebních nástrojů než dnes. Některé z nich se postupně vyvinuly v současné, jiné bohužel zanikly. Moderní hudební nástroje jsou technicky dokonalé a mají perfektní vyvážený zvuk, kterému se ty staré nevyrovnají. Díky elektřině a elektronice navíc vznikly i zcela nové druhy hudebních nástrojů, jejichž možnosti jsou úžasné.

Má v dnešní době smysl vrátit se ke starým nástrojům? Zcela určitě ano. Zvuk těchto starých nástrojů sice není tak vyšperkovaný jako u současných. Jejich zvuk je často syrový, drsný nebo naopak

příliš jemný, který se jen těžko prosazuje v dnešní hlučné době. Navíc způsob hry je u starých nástrojů mnohdy obtížnější, ale přesto mají tyto staré nástroje v sobě něco, co ty současné poskytnout nemohou. To něco navíc je jakási těžko definovatelná přirozenost, díky které pak dokáží v člověku rozeznít to, co je hluboko uvnitř.

Mnohdy drsné, syrové či jemné tóny, které bychom mohli nazvat jako zvuky samotné přírody, v nás pak probouzí to, co známý psycholog Carl Gustav Jung nazval kolektivní nevědomí.

Budete-li mít možnost poslechnout si staré hudební nástroje nebo si na ně dokonce zahrát, nenechte si tu příležitost ujít. Pro začátek si můžete třeba na YouTube poslechnout nástroje jako např. crwth, fidula, psalterium, nyckelharpa, theorba, clavisimbalum, didgeridoo, shofar, crumhorn a další. Najdete tak krásu, která je sice dnes zapomenutá nebo přehlížená, ale přesto tiše spí v každém z nás, stačí ji jen probudit.

Mgr. Pavel Josef Macků, Ph.D.

ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA

Vážení rodiče, končí školní rok 2020/2021. Kvůli distanční výuce a epidemiologickým opatřením byl velmi náročný a zároveň jiný pro všechny. Jsme rádi, že se nám děti konečně vrátily a alespoň pár týdnů mohou zažívat běžné školní radosti i starosti.

Chci poděkovat všem rodičům i pedagogům za spolupráci a komunikaci během školního roku. Za všechny zaměstnance Vám přeji pohodové léto bez roušek a s minimem omezení!

1. září se těšíme ve škole na viděnou!

Eva Šimečková, ředitelka školy

Provoz školy o prázdninách

– **červenec:** provoz mateřské školy a školní jídelny – vaření pro veřejnost

– **srpen:** provoz přerušen

Skutečně zdravá škola – BRONZOVÝ CERTIFIKÁT

Naše základní škola obdržela na období dvou let bronzový certifikát od programu *Skutečně zdravá škola*, kterého jsme součástí. I přesto, že jsme většinu školního roku byli na distančním vzdělávání, snažili jsme se kritéria tohoto programu plnit (bylinková zahrádka, zdravé vaření ve školní jídelně, zdravé pokrmy v rámci pracovních činností v sedmém ročníku). Také jsme zvládli aktivity na podzim, než byla škola uzavřena – farmářské trhy, výlet žáků 5. ročníku na farmu, beseda s lektorkou programu s žáky sedmého ročníku.

Naším cílem je v tomto programu nadále pokračovat, plnit kritéria a být skutečně zdravou školou. Mým osobním cílem je více propojit výuku pracovních činností – vaření se školní kuchyní a školní zahradou.

Ladislava Kobzová
koordinátorka EVVO

ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA

Hanáček, Benda, Šíkula, Ševčíková skvěle reprezentují naši školu

Dne 20. května 2021 proběhlo regionální kolo soutěže *YPEF Brno 2021*, do kterého postoupili naši devátáci **Pavel Hanáček, Aleš Benda a Josef Šíkula**. Jedná se o znalostní soutěž zaměřenou na les a lesnictví. Jejím cílem je zlepšit povědomí o významu lesů a zdůraznit funkci lesnictví v současné době. Regionálního kola se naši žáci zúčastnili tentokrát online ze školy. Odpovídali na 20 otázek v testu a 20 v „poznávačce“. Jednalo se o úlohy uzavřené s nabídkou 2–5 odpovědí. Konkurence byla velká, tohoto kola se zúčastnilo celkem 16 škol včetně gymnázií.

Naši tři mušketýři z deváté třídy se umístili na **krásném čtvrtém místě**. Chyběly jim pouhé tři body do stupně vítězů.

Výborně reprezentovala naši školu také **Stela Ševčíková**, žákyně sedmého ročníku, která dosáhla skvělého úspěchu v projektu *Recyklohraní*. Zúčastnila se úkolu s názvem: *Vymyslete reklamní kampaň zaměřenou na snižování spotřeby vody*. Stela vypracovala dokonalou práci, ve které propojila jak teoretické, tak i praktické snižování spotřeby vody v každodenním životě občana. Z toho důvodu byla její práce vybrána jako jedna

z dvaceti vítězných z celkového počtu 148 přihlášených škol. Jako vítěz obdrží odměnu v podobě knížek a her od vodárenské společnosti Veolia. Ale především pozvánku do Podolské vodárny v Praze, kde bude mít možnost svoji práci prezentovat. Této pozvánky Stela využije a koncem června navštíví se svými kamarádkami naše hlavní město.

Děkujeme všem zmíněným žákům za výbornou reprezentaci naší základní školy.

Ladislava Kobzová

Digitalizace a digitální gramotnost žáků, rodičů a pedagogů

V pondělí 17. 5. se konala Minikonference se zástupci škol pořádaná MAP Tišnovsko. Za naši školu jsme se konference také zúčastnili a prezentovali jsme téma rozvoje digitalizace, digitální gramotnosti a distanční výuky v naší škole. V nedvědicke škole došlo v této oblasti k velkému pokroku, což nám potvrdily dotazníky pro rodiče a žáky, kterými jsme si průběžně několikrát ověřovali

zpětnou vazbu na distanční výuku.

Osobně jsem velmi rád, jaký kus cesty naše škola za poslední rok v rámci digitalizace ušla. Je za tím mnoho práce a úsilí všech zúčastněných, kteří v náročných „covidových“ podmínkách posunuli výuku na vyšší úroveň. Poděkování si zaslouží nejen vedení školy, které řídilo a schvalovalo jednotlivé kroky a udělalo mnoho důležitých

tých a správných rozhodnutí, ale především pedagogové, žáci a jejich rodiče, kteří samotnou distanční výuku uváděli do praxe.

Kdo má zájem seznámit se s výsledky práce naší školy a s výstupy, které se objevily v rámci konference, může se podívat na webové stránky www.skola.nedvedice.cz.

Ondřej Smutný

Básničky žáků

V rámci offline aktivit ke Dni Země na téma VODA měli žáci 6., 7. a 8. ročníku napsat i „mokrou“ básničku. Přečtěte si ty nejzdařilejší z pera básníků a básniček.

Gabriela Sedlářová a Kateřina Myslivcová

Vylil jsem vodu na zem,
na zahrádě máme bazén.
Jdeme se tam vykoupat,
suchou kůži oloupat.

Tomáš Sedláček (6. ročník)

Voda, to je vzácná věc,
bez vody však spadne klec.
Vodu pijí všichni tvoři,
pitná není jenom v moři.

Karolína Švestková (6. ročník)

Voda, to je kamarád,
na ryby k ní chodím rád.
Když mám volnou chvíličku,
hned si беру udičku.
Tam u vody v rákosí,
rybář s rybou zápasí.
Byl to dneska boj,
tak, vodo, ahoj!

Tomáš Ondra (6. ročník)

Ve vodě žijí ryby,
mají i své chyby,
nedají se chytit snadno,
studí, kloužou, plavou na dno.

Vojtěch Klusák (6. ročník)

Vodu mám rád odmalička,
v létě je to pohodička.
Potápím se a rád plavu,
nikdo neví, kde mám hlavu.
Máma křičí: „On se topí!“
Poprask vřdycky jenom ztropí.

Ondřej Crhák (7. ročník)

U řeky se procházím
a slova nenacházím.
Jak krásně tu je,
už mám dost svého pokoje.
Šumění vody mi dodává klidu,
nemusím poslouchat nic o Covidu.
Po chvíli začne dešť padat z mraků,
přesto tu chci zůstat do soumraku.

Kateřina Rolínková (8. ročník)

Stojím tu u vodního břehu,
jak vidím, voda potřebuje něhu.
Lidé plývají s ní velice,
čím potom budeme zalévat naše kytice?
A kdyby jen o rostliny se jednalo.
Život bez vody?
Věřte, to by nám mnohem víc vzalo!

Kateřina Truhlářová (8. ročník)

O vodě

Víš, na co je vodička?
Ráno umyje ti očička.
Umyje ti celé tělo,
aby čisté, zdravé bylo.
Studánky v lese vyčistíme,
nové stromy vysadíme.
Vodu z nás má každý rád,
je to dobrý kamarád.
Proto vodou neplýtvajme,
dobře si jí považujme.
Samožřejmost voda není,
péče o ni, ta se cení.

Denisa Pavlíčková (8. ročník)

Projektový den – Den Země 2021

Dne 23. března 2021 proběhl na naší škole projektový den v návaznosti na Den Země, který je stanoven na 22. března. Tématem tohoto projektového dne byla VODA. Žáci obdrželi v jednotlivých předmětech pracovní listy na toto téma. Všechny byly koncipovány tak, aby je žáci mohli vypracovat „offline“ a strávit den jinak než před monitory počítačů. Nezapomněli jsme ani na dobrovolné úkoly, které měly za cíl vytahnout děti do přírody.

V hodinách přírodopisu jsem v následujícím týdnu žáky vyzvala k tomu, aby mi

upřímně sdělili klady i zápory tohoto projektu. Byla jsem velmi ráda za jejich otevřenost. Můžeme se tak posouvat dál. Ráda bych organizovala i další podobné dny a refletovala při tom právě i pochvaly a připomínky žáků. Zpětná vazba je pro nás velmi důležitá.

Velmi děkuji všem, kteří mi poslali fotky. Mohla tak vzniknout nádherná koláž, na kterou se můžete podívat.

Ladislava Kobzová
za učitele 2. stupně

Umíš si poradit?

Žáci 3. ročníku si během výuky mohli zasoutěžit. Na šestnácti stanovištích si procvičili svoje znalosti z prvouky, hudební výchovy, českého jazyka a matematiky. Měli připravené kartičky, do kterých zapisovali svoje odpovědi. Během 45 minut si mohli vyzkoušet mnoho různých aktivit. Poznávali zvířata, hudební nástroje, skládali slova, počítali zapékuté matematické příklady, tvořili slova z písmen... Místo klasického vyučování mohli prožít netradiční výuku a já doufám, že se jim soutěžení líbilo.

Leona Vejrostová

Distanční výuka v páté třídě

Do výuky v současné době zahrnujeme zejména projekty, které žáky motivují ke komunikaci, spolupráci a v neposlední řadě také k učení. Prvním projektem byla **offline výuka**. Pojem „offline děti“ vznikl v první vlně koronakrizy. Jedná se o děti, které při distanční výuce vypadnou ze sys-

tému. My jsme je „vypadnout“ nechali záměrně. Místo výuky je čekala krásná procházka po okolí a úkoly, které při ní plnili. Během jedné z procházek jsme zavzpomínali na Vanesku a vydali se pod Heršinku pověsit mašličky na stromy.

V rámci dalšího projektu jsme se po-

koušeli o **remix soutěže Máme rádi Česko**. Žáci sami vymysleli otázky a náplň hry. Takové učení je náramně bavilo a moc si ho užili.

Na tomto místě bychom rádi poděkovali nejen pátákům, ale i ostatním, kteří se s námi zapojili do krásného projektu, jenž souvisel se **Světovým dnem Downova syndromu**. Jedná se o den, který připadá na 21. března. Toto datum není vybráno náhodně. Downův syndrom se totiž vyznačuje jedním přebývajícím chromozomem 21. Běžně má člověk tyto chromozomy dva, osoby s Downovým syndromem mají tři. Tradičním symbolem Světového dne Downova syndromu je nesourodý pár ponožek poukazující na příčinu tohoto onemocnění – poruchu chromozomu ve tvaru písmene X. Zájemci z řad žáků, rodinných příslušníků a zaměstnanců školy si navlékli odlišné ponožky a vyfotili se. Ze zasláných fotografií vznikla nádherná koláž, která nyní zdobí chodbu naší školy.

Iva Sýsová a Hana Bublánová

Co se děje u čtvrtáků?

Poslední dubnový den byl plačtivý, a proto jsme nakonec uskutečnili naše plánované učení venku ve třídě. Čtvrtou třídu jsme proměnili v přírodní laboratoř. Vždyť byla filipojakubská noc! Kouzlení nám šlo na výbornou. Tvořili jsme konstrukce geometrických tvarů z větviček, měřili jsme délky větvičkových úsečků. Počítali jsme obvody, obsahy. Vывozovali jsme jednotky obsahu a vytvořili jsme si m². Řešili jsme slovní úlohy z ptačí říše, stali se z nás ptačí detektivové. Objevíli jsme kamínkové písemné násobení a dělení. A naše zlomková pizza, ozdobená jarními květinami, kamínky a rozličnými ingrediencemi, se nám, šéfkuchařům, obzvláště povedla. Matematiku tak trochu jinak jsme si užili.

Ani v hodinách vlastivědy nezahálíme. Povíдали jsme si společně o pravěku, úkolem dětí bylo představit si, jak by vypadalo v tomto historickém období jejich oblíbené místo. Svoji představu mohli popsat nebo nakreslit. Kresbě pravěkých motivů jsme se věnovali také ve výtvarné výchově. A v neposlední řadě jsme propojili učivo českého jazyka s přírodovědou. Žáci měli v encyklopediích vyhledat

zajímavé informace o svém oblíbeném živočichovi a udělat s ním rozhovor. A jak se jim práce dařila, můžete posoudit sami. Musím říct, že mi čtvrtáci udělali opět velkou radost.

Eva Nedomová

Jak asi vypadalo moje oblíbené místo v pravěku?

Moje oblíbené místo je hrad Pernštejn. Jak asi vypadalo v pravěku? Hrad tam určitě nestál. Byla tam jen vysoká skála zarostlá mechem. Kolem rostlo hodně stromů, mezi kterými se pohybovali mamuti. Nechodili tudy žádní lidé, bylo to strašidelné místo.

(V. Němec)

Mé nejoblíbenější místo je v Sejšku za domem v malém lesíku. Všude po zemi je listí a velké kameny. Uprostřed lesa sedí pravěcí lidé a opékají si maso na ohni, který si rozdělali. Viděl jsem, že komunikují posunky a vydávají zvláštní zvuky.

(M. Pavlíček)

Na otázky Elišky a Karolíny odpovídá jejich host – kostka dravá.

Eliška: Milá kosatko, moc by mě zajímalo, zda je pravda, že patříš mezi „zabíjaky“. Nahání mi to opravdu hrůzu.

Kosatka: My, kosatky, lidi nenapadáme, jen menší živočichy.

Karolína: Prý jsi jeden z nejinteligentnějších a největších kytovců.

Kosatka: Ano, to je pravda, vážíme až 9 tun. Moje hmotnost je 5 tun. A denně spořádám až 60 kg potravy.

Eliška: Čím se vlastně, vy kosatky, živíte?

Kosatka: Živíme se rybami a hlavonožci. Ale při společných lovech ve skupinách si troufneme i na mnohem větší kořist. Třeba na mrože.

Karolína: Můžete vy, kosatky, žít v divokých mořích?

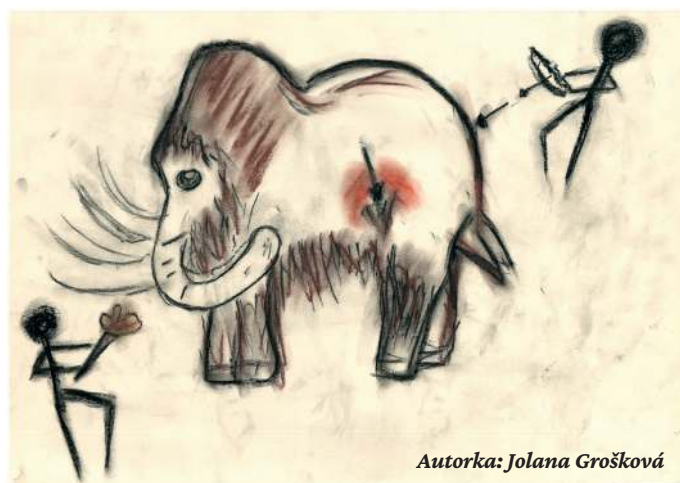
Kosatka: Samozřejmě ano, ale vyhovují nám poklidné pobřežní vody i otevřené moře.

Eliška: Milá kosatko, už se chýlí k večeru a my budeme muset jít domů. Děkujeme ti za zajímavé informace. Měj se dobře a možná někdy na shledanou.

(E. Klusáková, K. Vašíková)

Autorka: Kim Anne Cusimano

Autorka: Jolana Grošková

Autorka: Eliška Balášová

Autor: Tomáš Buček

Novinky z mateřské školy

V mateřské škole máme novou **interaktivní televizi** na pohyblivém stojanu. Děti ji využívají k plnění úkolů – přiřazování tvarů, barev, čísel, určování nástrojů, zvuků, dopravních prostředků, zvířat. Nejraději skládají obrázkové puzzle, kreslí prstem po tabuli různé obrázky, cvičí podle písniček Míši Růžičkové. Televize je obohatila o nové aktivity, ze kterých jsou nadšené.

Další činnost, jež si naši předškoláci mohli vyzkoušet, byla **hra na zahradníky**. Děti společně dávaly do květináčů lopatkou hlínu a sázely semínka rajčat. Připravené květináče si také pomalovaly. Každý den se o semínka staraly, zalévaly je a pozorovaly, jak klíčí a postupně rostou. Potom si malé rostlinky odnesly domů do své zahrádky.

Protože nám počasí přálo, mohli jsme na školní zahradě s dětmi oslavit jejich svátek. Přípravy na Den dětí byly velké. Nejprve si samy vyrobily indiánský oděv s čelenkou, naučily se pozdrav indiánů, seznámily se s jejich životem a vším, co k němu patří. Během oslavy, na kterou netrpělivě čekaly, plnily různé indiánské úkoly – hod na bizona, zkoušku trpělivosti, lovení rybiček, slalom na koni a hod kameny na cíl.

V závěru společně prožitého dne děti čekala sladká odměna a malý dárek od nás učitelek. Věříme, že se jim **indiánský den** líbil. Pro nás všechny bylo největší odměnou vidět radost v očích našich dětí.

Kolektiv učitelek MŠ

Foto: Archiv MŠ

Květiny a vinotéka Michaela

Květiny a vinotéka Michaela

Květinářství paní Michaely Havířové je od 9. května 2021 přestěhováno do nových prostor – přímo naproti bývalé prodejně.

Foto: Jiří Smíd

Inzeráty

Chalupaření to nás baví – koupíme dům/chalupu. Nabídněte, volejte, zašlete SMS na tel.: 704 923 775.

Koupíme statek s pozemky – pro koně. Tel.: 732 344 841.

**ŠKODA RAPID SPACEBACK
AMBITION PLUS 1,0 TSI/70 KW**

Cena	269 000 Kč
Do provozu	3/2018
Tachometr	51 699 km

**ŠKODA FABIA COMBI AMBITION PLUS
1,0 TSI/70 KW**

Cena	285 000 Kč
Do provozu	12/2018
Tachometr	19 740 km

**ŠKODA OCTAVIA AMBITION PLUS
1,6 TDI/85 KW**

Cena	415 000 Kč
Do provozu	7/2019
Tachometr	20 186 km

**ŠKODA SCALA AMBITION
1,0 TSI/85 KW**

Cena	425 000 Kč
Do provozu	9/2020
Tachometr	6 498 km

**ŠKODA OCTAVIA COMBI
2,0 TDI/110 KW, DSG**

Cena	569 000 Kč
Do provozu	9/2018
Tachometr	16 102 km

**ŠKODA SUPERB
2,0 TDI/110 KW**

Cena	575 000 Kč
Do provozu	9/2019
Tachometr	20 142 km

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

JEDNODUŠE VÝHODNÁ NABÍDKA

Vyměňte u nás svůj automobil za mladší. Ke každému ročnímu vozu z nabídky ŠKODA Plus Vám přidáme spoustu výhod. ŠKODA Plus. Ojeté vozy bez obav.

www.skodaplus.cz

ŠKODA Financial Services

Úvěr. Leasing. Pojištění. Mobilita.

Váš autorizovaný partner programu ŠKODA Plus:

AUTO ... s.r.o.
Nádražní 67, 591 01 Žďár nad Sázavou
Tel.: 566 630 303
www.auto-auto.cz

auto